

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ORTAOKUL VE İMAM HATİP ORTAOKULU

KIRK KAVRAM

8

Yayına Hazırlayanlar

Veli KARATAŞ

Mustafa YILMAZ

Sabahattin NAYİR

Sinan ÖZYURT

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Danışman

Nazif YILMAZ

Editör

Dr. Ahmet İŞLEYEN

Görsel Tasarım Uzmanı

İzzettin Yılmaz BAŞKAR

Takdim

Nazif YILMAZ

Din Öğretimi Genel Müdürü

Millî Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü olarak millî eğitimimizin temel amaçları doğrultusunda, öğrencilerimizin yetiştirilmesine, mesleğe ve hayata hazırlanmasına yönelik çeşitli etkinlikler gerçekleştirmekteyiz. Bu etkinliklerden biri de **“Kırk Kavram Etkinlikleri”** çalışmasıdır.

Kavram, bir nesnenin veya düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımıdır. Kavram öğrenimi, zihinsel gelişimin temelini oluşturur. Kavramlar, bireyin düşünmesini sağlayan temel araçlardır. Birey, kavramlar sayesinde olayları, olguları, durumları, duygu ve düşünceleri anlamlı hale getirip kavrayabilir. Böylece öğrendiği kavramlar arasında ilişkiler kurarak yeni öğrenmeler gerçekleştirir. Var olan kavramları geliştirerek zihinsel yapısını inşa eder ve düşünce dünyasını zenginleştirir.

Temel İslam Bilimleri, kendine özgü usulleri ve kavramları (istilah) olan disiplinlerden oluşur. Nitekim bu özellikleri nedeniyle bilim tarihimizde Temel İslam Bilimleri disiplinlerinin her biri, özgün bir kavramsal çerçeve oluşturmuş, ürettiği bilgi ve değerle İslam kültür ve medeniyetine önemli katkılar sunmuştur. Bu nedenle anlamlı ve kalıcı öğrenmelerin gerçekleşebilmesi için İslam kültür ve medeniyetinde hayati önem taşıyan bazı kavramların telaffuzunun, anlamının, kullanım yerinin öğrencilerimize kazandırılması oldukça önem arz etmektedir.

“Kırk Kavram Etkinlikleri”, öğrencilerimizin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin yanında “Din, Ahlak ve Değerler” alanına ait Kur'an-ı Kerim, Peygamberimizin Hayatı ve Temel Dinî Bilgiler derslerinde edindikleri kazanımları pekiştirmeyi; kavramsal düşünme, analiz yapma, kavramlar arası ilişki kurabilme becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca bu çalışma, öğrencilerimizin dînî ve ahlâkî kavramların anlamalarını öğrenmelerine, bunlar arasında ilişkiler kurabilmelerine, kavramları günlük hayatta ve diğer öğrenme alanlarda kullanabilmelerine yönelik becerilerinin gelişmesine de yardımcı olacaktır.

Din ve ahlakla ilgili bilgilerin kavramsal temellerinin oluşturulmasına yardımcı olmayı hedefleyen “Kırk Kavram Etkinlikleri”, öğrencilerimizin somut deneyimlerinden ve derslerde elde ettiği kazanımlardan yola çıkarak dînî ve ahlâkî alanla ilgili anlamlı düşünme ve kavramlara bütüncül olarak bakabilme gibi işlem basamaklarının gelişmesine katkı sunacaktır.

İslam'ın doğru anlaşılması ve hayatımıza yön verebilmesi; İslam bilim, kültür ve medeniyetiyle ilgili kavramların iyi anlaşılması ve yorumlanması için “Kırk Kavram Etkinlikleri”nin çok faydalı olacağına inanıyorum. Çalışmada emeği geçen öğretmenlerimize, mesai arkadaşlarıma gönülden teşekkür ediyor, geleceğimizin teminatı olan sevgili öğrencilerimize başarılar diliyorum.

İÇİNDEKİLER

ÂLİM.....	6
BEREKET	10
CİHAT	14
CÜZÎ İRADE.....	18
EHL-İ SÜNNET	22
EMR-İ Bİ'L-MARUF NEHY-İ ANİ'L-MÜNKER	24
FİRAVUN.....	28
FİTNE	30
FİTRE.....	34
HAŞİR.....	36
HAYIR-ŞER	38
HİKMET.....	42
HÜSN-İ ZAN	44
İBADET.....	46
İFFET	50
İFRAT.....	52
İNFAK	56
İRŞAD	60
İSTİĞFAR	64
KADER ve KAZA	66

İÇİNDEKİLER

KIYAMET.....	70
KUR'AN	72
KÜLLİ İRADE	76
MEZHEP.....	78
MUCİZE.....	82
MÜKELLEFİYET	84
ÖMÜR VE ECEL.....	86
RIZIK.....	88
SADAKA.....	92
SIRAT-I MÜSTAKİM.....	94
SU-İ ZAN.....	96
SÜNNETULLAH	98
ŞECAAT	100
TEVEKKÜL.....	104
ÜMMET.....	106
ÜSVE-İ HASENE	108
VAHİY (VAHY).....	110
VAKIF.....	112
VEDA HUTBESİ.....	116
ZEKÂT	118

ÂLİM

İlim sahibi, bilen, bilgin.

Âlim; Allah'ın kitabı Kur'an-ı Kerim başta olmak üzere Resulullah'ın hadislerini ve bütün sünnetini bilen, diğer İslâmî ilimlerden gerektiği şekilde haberdar olup ileri seviyede bir bilgi birikimine ulaşmış kimseye denir. Bu kabiliyetli kimseler temel İslâmî bilgileri aldıktan sonra, belli bir ilim dalında daha çok ilerleyip özel bir ihtisas alanına sahip olurlar. Âlim; bilgisi artıp ilerledikçe görüş açısı genişleyen ve bilgisi ile ihtisası dışındaki alanlarda hüküm vermekten çekinen, bildiklerinin doğruluğunu sürekli olarak araştıran kimsedir.

Rabbimiz buyuruyor ki

“... Allah'a karşı ancak; kulları içinden âlim olanlar derin saygı duyarlar. Şüphesiz Allah mutlak güç sahibidir, çok bağışlayandır.” (Fâtır suresi, 28. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Kim ilim için yola çıkarsa Allah ona cennete giden yolu kolaylaştırır. Melekler, hoşnutluklarından dolayı ilim talebesine kanatlarını gerer. Sudaki balıklara varınca-ya kadar yer ve gök ehli âlim kişinin bağışlanması için Allah'a yakarır. Âlimin, âbide (ibadet edene) üstünlüğü, (parlaklık, görünürlük ve güzellik bakımından) ayın diğer yıldızlara olan üstünlüğü gibidir. Kuşkusuz âlimler peygamberlerin vârisleridir. Peygamberler miras olarak ne altın ne de gümüş bırakmışlardır. Onların bıraktıkları yegâne miras ilimdir. Dolayısıyla kim onu alırsa büyük bir pay almış olur.” (Tirmizî, İlim, 19.)

○ Aklıma Gelsin

- ▷ İlim
- ▷ Muallim
- ▷ Talim
- ▷ Bilgi
- ▷ Eğitim
- ▷ Öğretim
- ▷ Öğretmen
- ▷ Okul
- ▷ Kitap
- ▷ Ders

○ Şiir

*İlim ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir
Sen kendin bilmezsin
Ya nice okumaktır.
Okumaktan murat ne
Kişi Hak'ki bilmektir
Çün okudun bilmezsin
Hâ bir kuru emektir.*

Yunus Emre

Biliyor musunuz?

- * Alîm: İlmi ezelî ve ebedî olan ve her şeyi bilen anlamında Allah'ın güzel isimlerinden (esma-i hüсна) biri.
- * Allâm: Çok bilen. Her şeyi en ince ayrıntısına varıncaya kadar bütün yönleriyle bilen.
- * Âlimü'l-gaybi ve's-şehadet: Görünen ve görünmeyen bütün varlıklaribilen.

Bir Dua

“Allâh'ım, fayda vermeyen ilimden, ürpermeyen kalpten, doymayan nefisten ve kabûl olunmayacak duâdan Sana sığınırım.”

(Müslim, Zikir, 73.)

Dikkat Edelim

- Âlimlerin en önemli özellikleri takva sahibi olmalarıdır.
- Âlim, bildikleriyle amel eden kimsedir.
- Âlim güzel ahlak sahibidir.
- Âlim kimse öğrendiği ilmi başkalarına da öğretmeye çalışır.

BEREKET

Bolluk, çokluk, mutluluk.

Bereket Allah'tan gelen hayrın devam etmesi, artarak çoğalması anlamına gelir. Bereket kelimesinin saadet, bahtiyarlık ve mutluluk anlamları da vardır. Ayrıca iyi ve hoş karşılanan bir şeyin sürekliliği de bereket kapsamında değerlendirilir. Bereket maddi ise "bolluk", manevi ise "saadet" kelimeleri ile ifade edilmiştir.

Rabbimiz buyuruyor ki

"O (peygamberlerin gönderildiği) ülkelerin halkı inan-salar ve (günahtan) sakınsalardı, elbette onların üstüne gökten ve yerden nice bereket kapıları açardık, fakat yalanladılar, biz de ettikleri yüzünden onları yakalay- verdik." (A'raf suresi, 96. ayet.)

"Kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye kulunu (Muhammed'i) bir gece Mescid-i Haram'dan çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa'ya götüren Allah'ın şanı yücedir. Hiç şüphesiz o, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir." (İsrâ suresi, 1. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

"Hz. Enes anlatıyor: Allah resulü bana: "Oğlum evine gittiğin zaman selam ver, bu sana ve ev halkına bereket olur." buyurdu. (Tirmizi, İsti'zan, 10.)

"Yalan yere edilen yemin, malın sürümünü artırsa da bereketini yok eder." (Buhari, Büyü'25.)

"Yemeği topluca yiyin ve başlarken besmele çekin ki bereketli olsun." (Ebu Davud, Et'ime 14.)

"Allahım! Ümmetimden erken kalkanların işlerine bereket ver." (Tirmizi, Büyü' 6.)

Aklıma Gelsin

▷ Mübarek	▷ Mutluluk
▷ Tebrik	▷ Kıtlık
▷ Ziyade	▷ Azlık
▷ Bolluk	▷ Eksiklik
▷ Çokluk	▷ Yokluk

Şiir

Bereket

Bereket... Ne güzel bir kelime
Kalır o, yapraklar dökülse bile.

Suyun olduğu yerlerde görülür
Onu sevmek için sepet örülür
Var mıdır, yoktur, bu kadar taze.

Hayat değmez ona, gençtir, güzeldir
Çocuklar aşksız olmaz, o da öyledir
Şefkattir, merhamettir, daha ne...

Benziyor, eli açık bir bahçeye
Sessiz ve çalışkandır, erkenden
Kalkar da süslenir bize...

Çok neşeli, kuşlar konmuş sesine
Bereket... Ne güzel bir kelime...

İbrahim Tenekeci

Biliyor musunuz?

- ✱ Bereket kelimesiyle aynı kökten gelen barik kelimesi, Allah lafzıyla beraber kullanıldığında “Allah’a, bereketlendirmesi ve arttırması” dileğiyle söylenen bir dua cümlesidir. Muhammed ismiyle beraber kullanıldığında ise “Allah’ım, Muhammed’in izzet, şeref ve keremini artır, O’ndaki şeref ve izzeti devamlı kıl” manasında bir dua cümlesidir.
- ✱ Tebareke kelimesi bereket kelimesiyle aynı kökten gelmektedir. Allah lafzının geçtiği yerlerde tâzim amacıyla kullanılır. Hayır, lutuf ve ihsanı her ölçünün üstünde olan, zâtında ve sıfatlarında yüce ve münezzehe olan demektir.

Dikkat Edelim

Bereket Örnekleri

- Malın bereketi artması, çoğalmasıdır.
- Evin bereketi genişliği, rahatlığı, huzuru ve sakinliğidir.
- Gıdanın bereketi bolluğu, temizliği ve helalliyğidir.
- Aile fertlerinin bereketi çokluğu ve güzel ahlakıdır.
- Aile müessesesinin bereketi eşlerin uyumlu, düzenli ve anlayışlı olmalarıdır.
- Zamanın bereketi genişliği ve yapılması gereken işin vaktinde yerine getirilebilmesidir.
- Sağlığın bereketi güçlü bir beden ve mutlu bir hayattır.
- Ömrün bereketi uzun olması ve iyi işlerle geçirilmesidir.
- İlmin bereketi o ilimden başkalarının istifade etmesidir.

Etkinlik

Bir kişiyi tebrik etmenin bereketle olan ilişkisini arkadaşlarınızla konuşunuz.

Küpe

- ☐ Allah bereket versin.
- ☐ Bereketli olsun.
- ☐ Bereketini gör.
- ☐ Ömrüne bereket.
- ☐ Kesenize bereket.
- ☐ Misafir ayağının bereketiyle gelir.

CİHAT

**Söz ve fiille bütün kuvvetini har-
cayarak çalışmak, yorulmak ve
gayret göstermek.**

Cihadın iyiliğin yerleşmesi ve kötülüğün ortadan kalkması için maddi ve manevi tüm imkânları kullanarak çaba sarf etmek anlamı yanında gerektiğinde düşmanlara karşı vatani savunmak amacıyla silahlı mücadele vermek anlamı da vardır. İnsanın her türlü kötülüğe ve şeytana karşı verdiği mücadele ve içindeki çirkin tutkuları yenme çabası da cihat kapsamında değerlendirilir. Tüm bu anlamları göz önünde tutulduğunda cihadın sadece savaş olmadığı, aynı zamanda nefisle ve şeytanla mücadele; İslam'ın güzelliklerini tüm insanlara tebliğ ve davetle ulaştırma; emri bi'l-maruf ve nehyi ani'l-münker mücadelesi vererek iyilikleri yaygınlaştırma ve kötülükleri engelleme gibi anlam zenginliklerine sahip olduğu görülür. Cihat eden kimseye mücahit denir. Bu kökten gelen mücahede kavramı da özellikle tasavvuf literatüründe kişinin Allah'a (c.c.) kulluk eden güzel bir insan olabilmek yolunda nefsinin bencil tutkularına, şeytana ve tüm kötülöklere karşı mücadele vermesi anlamında kullanılır.

Rabbimiz buyuruyor ki

“Müminler ancak, Allah'a ve resulüne iman eden, sonra şüpheyi düşmeyen, Allah yolunda malları ve canlarıyla cihat eden kimselerdir. İçleri dışları bir olanlar işte bunlardır.” (Hucurât suresi, 15. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

Ebû Zer (r.a.) anlatıyor: “Hz. Peygamber'e (sav), ‘Hangi amel daha faziletlidir?’ diye sordum. ‘Allah'a inanmak ve O'nun yolunda cihad etmek.’ buyurdu.” (Buhârî, İtk, 2.)

Aklıma Gelsin

- ▷ Mücâhede
- ▷ Mücahit
- ▷ Cehd
- ▷ Tebliğ
- ▷ İrşad
- ▷ Vatan
- ▷ İctihad
- ▷ Davet
- ▷ Gazi
- ▷ Şehit
- ▷ Emri bi'l-maruf ve nehyi ani'l-münker

Cihadın Anlamları

- Dinî emirleri öğrenip ona göre yaşamak.
- İyiliği emredip kötülükten sakındırmaya çalışmak.
- İslâm'ı tebliğ etmek.
- Nefse ve dış düşmanlara karşı mücadele vermek.
- Bir ömür boyu Allah'ın rızasını kazanma gayretinde olmak.

Ordunun Duâsı

Yılmam ölümden, yaradan, askerim;
Orduma, «gâzî» dedi Peygamberim.
Bir dileğim var, ölürüm isterim:
Yurduma tek düşman ayak basmasın.

Âmin! desin hep birden yiğitler,
«Allâhu ekber!» gökten şehidler.
Âmin! Âmin! Allâhu ekber!

Türk eriyiz, silsilemiz kahraman...
Müslümanız, Hakk'a tapan müslüman.
Putları Allah tanıyanlar, aman,
Mescidimin boynuna çan asmasın.

Âmin! desin hep birden yiğitler,
«Allâhu ekber!» gökten şehidler.
Âmin! Âmin! Allâhu ekber!

Millet için etti mi ordum sefer,
Kükremiş arslan kesilir her nefer,
Döktüğü kandan göğse vursun zafer,
Toprağa bir damlası boş akmasın.

Âmin! desin hep birden yiğitler,
«Allâhu ekber!» gökten şehidler.
Âmin! Âmin! Allâhu ekber! Allâhu ekber!

Ey Ulu Peygamberimiz nerdesin?
Dinle minâremde öten gür sesin!
Gel, bana yâr ol ki cihan titresin,
Kimse dönüp süngüme yan bakmasın.

Âmin! desin hep birden yiğitler,
«Allâhu ekber!» gökten şehidler.
Âmin! Âmin! Allâhu ekber! Allâhu ekber!

Mehmet Akif Ersoy

İKİ KANATLI SAHABİ: CAFER-İ TAYYAR

Hicretin 8. senesinde Resûlullah, Bizanslılarla savaşmak için bir ordu hazırladı. Zeyd İbni Harise'yi (r.a.) de komutan tayin etti. Ve “Zeyd şehit olduğunda komutayı Cafer alsın. O da yaralanır veya şehit olursa Abdullah ibni Revaha alsın.” buyurarak İslâm ordusunu uğurladı.

Üç bin kişilik Müslüman ordusu Mute'ye varınca yüz bin Bizanslı ile karşılaştı. Harp başlar başlamaz Zeyd şehit oldu. Sancağı Cafer (r.a.) aldı. O sağına soluna kılıç sallayarak düşman saflarında dolaşıyordu. Sağ elini koparan bir darbe yedi. Sancağı sol eline aldı. Çok geçmeden bir kılıç darbesiyle sol eli de koptu. Sancağı göğsüyle ve pazularıyla tutan Cafer-i Tayyar tekrar hücum etmek isterken üçüncü bir darbeye şehadet şerbetini içti. Sancağı Abdullah ibni Revaha (r.a.) aldı. O da arkadaşına kavuşuncaya kadar dövüştü ve şehit oldu.

Resûl-i Ekrem bu üç komutanın şehadetine çok üzülmüştü. Amcazadesi Cafer'in evine gitmiş, hüznü bir şekilde çocukları sevmeye başlamış ve göz yaşlarını tutamamıştı. Esmâ (r.a.): “Ya Resûlullah niçin ağlıyorsun? Yoksa Cafer ve arkadaşlarından bir haber mi var?” deyince, şefkat ve rahmet Peygamberi Efendimiz: “Evet, onlar bugün şehit oldular” buyurdu. “Uygunsuz bir sözün çıkmamasını tembih edip evine gitti.” Üzüntüsünü teselli için Cebrail (a.s) geldi ve Cafer'in kesilen iki eli yerine Allah'ın yakuttan iki kanat ihsan ettiğini, o kanatlarla cennette uçmakta olduğunu haber verdi. Bunun için Cafer-i Tayyar ismiyle tanınmıştır. Şehit olduğu sırada 41 yaşındaydı. Allah ona ve bize rahmet etsin. Amin.

CÜZÎ İRADE

İnsana Allah (c.c.) tarafından
verilen sınırlı özgürlük, tercih
etme kabiliyeti.

Arapça kökenli cüz ve irade kavramlarının birleşiminden oluşan bir tamlamadır. İrade cüzî irade ve Küllî irade olmak üzere ikiye ayrılır. Allah'ın iradesine küllî irade, insanın iradesine ise cüzî irade denir.

Allah (c.c.), insanı akıllı bir varlık olarak yaratmış ve ona seçme ve tercihte bulunma imkânı sağlayan irade vermiştir. Bu iradeye cüzî irade denir. Yazı yazmak, oturmak, kalkmak, çalışmak, namaz kılmak, iyi veya kötü davranışta bulunmak cüzî irademizle seçerek yaptığımız davranışlardır. İnsan, cüzî iradesi sayesinde davranışlarından sorumlu olur. Bu nedenle kişilerin cüzî iradelerini kendilerine yararlı olacak işler için kullanmaları tavsiye edilmiştir.

Rabbimiz buyuruyor ki

“Hiçbir kimse Allah'ın izni olmadan ölmez. Ölüm belirli bir süreye göre yazılmıştır. Kim dünya menfaatini isterse, kendisine ondan veririz. Kim de ahiret mükafatını isterse, ona da ondan veririz. Biz şükredenleri mükafatlandıracağız.”

(Âl-i İmrân suresi, 145. ayet.)

Aklıma Gelsin

- ▷ Küllî irade
- ▷ Sorumluluk
- ▷ Tercih
- ▷ Yönelim

Küpe

“İnsan zekâsı ve bilgisiyle değil; ancak irâdesiyle insandır.”

Ali Fuat Başgil

Etkinlik

İNSANIN KADERİ

Önceden Belirlenenler Küllî irade

Ailemiz

Sonradan Kazanılanlar Cüzi irade

Bilgi edinmek

Yukarıdaki boşluklara insanın kaderinde küllî iradeyle önceden belirlenen ve cüzi iradeyle sonradan kazanılan durumları yazınız

Yorumlayalım

İnsanoğlu kıyamet günü beş şeyden hesaba çekilmedikçe bir tarafa hareket etmeyecektir.

- 1.Ömrünü nerede ve nasıl tükettiğinden,
2. Gençliğini nerede ve nasıl geçirdiğinden,
3. Malını nereden kazandığından,
4. Malını nereye harcadığından,
5. Bildikleriyle amel edip etmediğinden.

(Tirmizi, Sıfatü'l-kıyame, 1.)

Yukarıdaki hadisi cüzî irade ve sorumluluk açısından yorumlayınız?

Biliyor musunuz?

- ▷İnsan akıl ve irade sahibi bir varlıktır.
- ▷İnsan eylemlerinden sorumludur.
- ▷İnsana düşünme yeteneği verilmiştir.
- ▷İnsana vahiyle doğru yol gösterilmiştir.

İNSAN

VAHİY

AKIL

CÜZÎ İRADE

**DOĞRU
YOL**

İnsanın doğru yolu bulabilmesi için Yüce Allah insana akıl vermiştir, Peygamberler ve ilahi kitaplar göndermiştir.

ŞAŞIRTAN CEVAP

Okyanusta yol alan bir gemi kaza geçirerek batmıştı. Gemiden sadece bir kişi sağ kurtulmuştu. Dalgalar bu adamı küçük bir adaya sürükledi. Adam kendisini buradan kurtarması için Allah'a (c.c.) sürekli dua etti. Günler geçmiş ama ne gelen olmuştu ne de giden...

Daha sonra yağmurdan, rüzgârdan, zararlı hayvanlardan kurtulmak için kendisine bir kulübe yapmaya karar verdi. Ağaç dallarından ve yapraklarından yaptığı kulübeye geminin sürüklediği pusula, konserve gibi şeyleri yerleştirdi. Her gün balık avlıyor, pişiriyor, ufku gözlüyor ve kendisini kurtarması için Allah'a (c.c.) hep dua ediyordu.

Bir gün tatlı su getirmek için yürüyüşe çıkmıştı. Geri döndüğünde kulübesinin alevler içinde yandığını gördü. Dumanlar göğe yükseliyordu. Balık pişirmek için yaktığı ateş sıçramış olmalıydı. Başına gelen bu kötü olay karşısında öfkelen-di. Bu ıssız adada kalacağı bir kulübesi de yoktu artık.

Allahım bunu neden yaptın, diye feryat etti. Bütün geceyi üzüntü ve keder içinde geçirdi. O kadar dua ettiği halde neden hiç bir şey istediği gibi olmuyordu? Bu düşüncelerle uyuyakaldı. Sabah adaya yaklaşmakta olan bir geminin düdük sesiyle uyandı. Onu kurtarmaya geliyorlardı.

Kendisini kurtaran adamlara:

- Benim burada olduğumu nasıl anladınız? diye sordu.

Adamların verdiği cevap onu hem şaşırttı hem de utandırdı:

- Dumanla verdiğin işareti gördük.

(Ayşenur Çalıkçı, Onun Deddiği Olur: Kaza ve Kader, s. 33.)

EHL-İ SÜNNET

Hiz. Peygamber ile ashabının takip ettikleri yolu benimseyenlere verilen ad.

Arapça ehil ve sünnet kelimelerinin birleşmesinden oluşan bir tamlamadır. Sünnet ehli manasına gelir.

Ehl-i sünnet tamlaması ehl-i sünnet ve'l-cemâat ifadesinin kısaltılmış şeklidir. Sünnetten maksat, dini tebliğ ve beyan etmekle görevli bulunan Hiz. Peygamber'in İslâm'ın temel konularını anlama ve benimseme tarzıdır. Ehl-i sünnet, Hiz. Peygamber ile ashabının dinin temel konularında takip ettikleri yolu benimseyenlere denir.

Allah tarafından vazedilmiş olan dinî hükümlerin doğru anlaşılması Allah'ın muradını tespit etmekle mümkündür. Allah kullarına iletilmesini dilediği şeyleri vahiy yoluyla peygamberine bildirmiş, vahyi açıklayıp uygulama görevini de ona vermiştir. Son peygamberin tebligat ve uygulamalarının ilk muhatapları sahabe topluluğu olduğundan İslam'ın temel konularında onların anlayış, uygulama ve rivayetleri Allah'ın muradına ve Peygamber'in sünnetine uygun düşen bir yol olarak kabul edilmelidir. Bu sebeple Müslüman çoğunluk daima bu yolu takip etmeye çalışmıştır.

 Biliyor musunuz?

Ehl-i Sünnet yolu

**Hiz. Muhammed'in
(s.a.v.)**

Ashab-ı Kiram'ın

Selefi Salihin'in

**yolunu
benimsemektir.**

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Size iki şey bırakıyorum, onlara sınırsız sarıldığınız sürece yolunuzu şaşırmayacaksınız: Allah’ın Kitabı ve Peygamberinin sünneti.” (İmam Mâlik, Muvatta, Kader, 3.)

“Sözün en güzeli Allah’ın (cc) Kitabı’dır. Rehberliğin en güzeli ise Muhammed’in rehberliğidir.” (Ahmed İbn Hanbel, Müsned, III, 320.)

Küpe

Ölçü

Müjdecim, Kurtarıcım,
Efendim, Peygamberim;

Sana uymayan ölçü,
hayat olsa teperim!

Necip Fazıl Kısakürek

Rabbimiz buyuruyor ki

“(İslâm dinine girme hususunda) öne geçen ilk muhacirler ve ensar ile onlara güzellikle tabi olanlar var ya, işte Allah onlardan razı olmuştur, onlar da Allah’tan razı olmuşlardır. Allah onlara, içinde ebedî kalacakları, zemininden ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. İşte bu büyük kurtuluştur.” (Tevbe suresi, 100. ayet.)

De ki: “Eğer Allah’ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah çok bağışlayıcı, çok esirgeyicidir.” (Âl-i İmrân suresi, 31. ayet.)

Aklıma Gelsin

▷ Sünnet

▷ İtidal

▷ İstikamet

▷ Vasat

▷ Hak

▷ Büyük çoğunluk

EMR-İ Bİ'L-MARUF NEHY-İ ANİ'L-MÜNKER

İyiliği emredip kötülükten sakındırma.

Arapça'da "bilmek, tanımak, düşünerek kavramak" anlamındaki irfân kökünden gelen ma'rûf sözlükte "bilinen, tanınan, benimsenen şey" mânasına gelir. "Bir şeyi bilmemek, bir şeyin zor ve sıkıntılı olması" gibi anlamlar taşıyan nûkr veya nekâret kökünden gelen münker ise tasvip edilmeyen, yadırganan, sıkıntı duyulan şey" demektir.

Emr-i bi'l-ma'rûf nehy-i ani'l-münker fert ve toplum hayatına din, akıl ve maşerî vicdan tarafından benimsenen inançların, değerlerin ve yaşama tarzının hâkim kılınması; dinin, aklın ve sağduyunun reddettiği her türlü kötülüğün önlenmesidir.

Biliyor musunuz?

Maruf olan:

- ▷ İman etmektir.
- ▷ İbadetleri yerine getirmektir.
- ▷ Güzel ahlaklı olmaktır.
- ▷ Adaletli davranmaktır.
- ▷ Yardımsever olmaktır.
- ▷ İffetli olmaktır.

Münker olan:

- ▷ Şirk koşmaktır.
- ▷ Nankörlük etmektir.
- ▷ Zalim olmaktır.
- ▷ Yalan söylemektir.
- ▷ Fitne çıkarmaktır.
- ▷ Kul hakkı yemektir.

Rabbimiz buyuruyor ki

“İçinizden hayra çağıran, iyiliği emredip kötülüğü meneden bir topluluk bulunsun. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir.” (Âl-i İmrân suresi, 104. ayet.)

“Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmet-siniz. İyiliği emreder, kötülükten men eder ve Allah'a iman edersiniz. Kitap ehli de inansalardı elbette kendileri için hayırlı olurdu. Onlardan iman edenler de var. Ama pek çoğu fasık kimse-lerdir.” (Âl-i İmrân suresi, 110. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

Kim bir kötülük görürse eliyle, buna gücü yetmezse diliyle onu önlesin; buna da gücü yetmezse kalbiyle kötülüğe öfke duysun; bu ise imanın en zayıf derecesidir” (Müslim, İman, 78; Ebû Dâvûd, Salât, 232.)

“Küçüğümüze merhamet etmeyen, büyüğümüze saygı göstermeyen ve iyiliği emredip/teşvik edip kötülükten sakındırmayan/uzaklaştırmayan bizden değildir.” (Tirmizî, Birr, 15.)

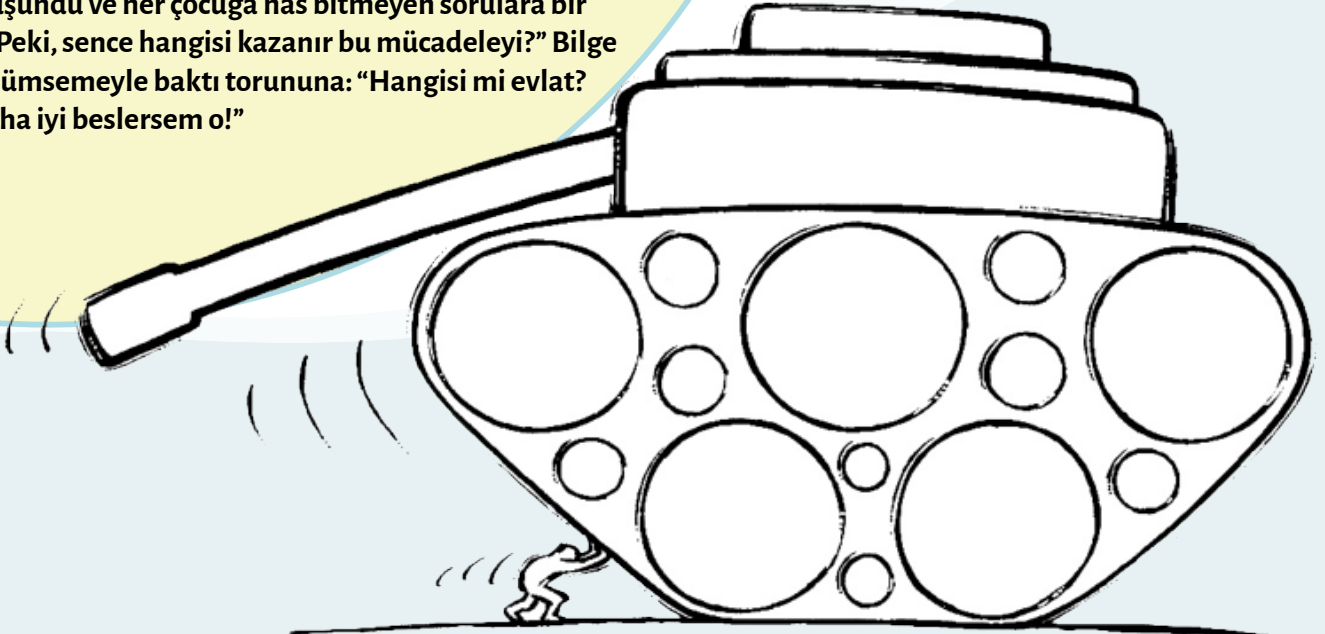
İyilik ve Kötülük

Yaşlı adam kulübesinin önünde torunuyla oturmuş, az ötede birbiriyle boğuşup duran iki köpeği izliyorlardı. Köpeklerden biri beyaz, biri siyahtı ve oniki yaşındaki çocuk kendini bildi bileli o köpekler dedesinin kulübesi önünde boğuşup duruyorlardı. Dedesinin sürekli göz önünde tuttuğu, yanından ayırmadığı iki iri köpekti bunlar. Çocuk, kulübeyi korumak için biri yeterli gözükürken niye ötekinin de olduğunu, hem niye renklerinin illa da siyah ve beyaz olduğunu anlamak istiyordu artık. Merakla sordu dedesine. Yaşlı reis bilgece bir gülümsemeyle torununun sırtını sıvazladı

“Onlar” dedi, “benim için iki simgedir evlat.” “Neyin simgesi” diye sordu çocuk. “İyilik ile kötülüğün simgesi. Aynen şu gördüğün köpekler gibi iyilik ve kötülük içimizde sürekli mücadele eder durur. Onları seyrettikçe ben hep bunu düşünürüm. Onun için yanımda tutarım onları” Çocuk sözün burasında mücadele varsa, kazananı da olmalı diye düşündü ve her çocuğa has bitmeyen sorulara bir yenisini ekledi: “Peki, sence hangisi kazanır bu mücadeleyi?” Bilge reis, derin bir gülümsemeyle baktı torununa: “Hangisi mi evlat? Ben hangisini daha iyi beslersem o!”

“Bu canı bu tende tutan Allah'a yemin ederim ki ya iyiliği emredip/teşvik edip kötülükten sakındırırsınız/uzaklaştırırsınız ya da Allah size bir ceza gönderir de O'na dua edersiniz ama O, duanıza karşılık vermez.”

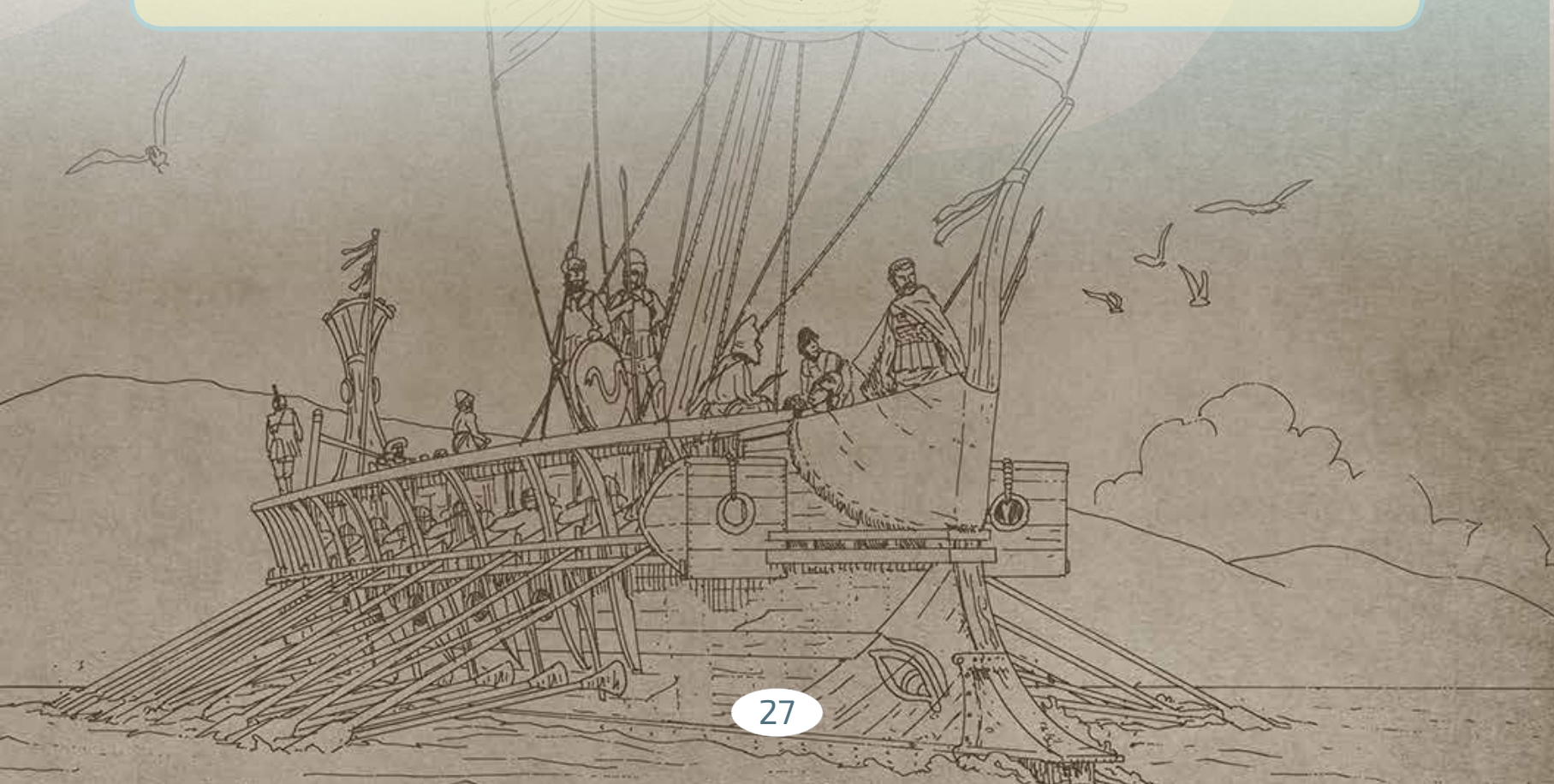
(Tirmizî, Fiten, 9.)

“Allah Teâlâ'nın koymuş olduğu sınırlara uygun yaşayanlar ile bu sınırları ihlâl eden kimselerin durumu, bir gemiye binmiş, gemi içerisindeki yerleri kura ile belirlenmiş iki grup insanın durumuna benzer; Bunlardan bir kısmı geminin alt tarafında, bir kısmı da üst tarafında yolculuk etmeye hak kazanmıştır. Alt kattakiler (su ihtiyaçlarını karşılamak için) üsttekilerin yanına giderler. (Bir süre sonra) ‘(Sudan) nasibimizi almak için (geminin altından) bir delik açsak da yukarıdakileri rahatsız etmesek’ derler.” Allah Resûlü, sözlerine bu gemide bulunan bütün insanların huzur içerisinde yaşamalarının yoluna işaret ederek devam etti: “Eğer yukarıda bulunanlar aşağıdakilerin isteklerini yapmalarına izin verirlse gemidekiler hep birlikte helâk olur. Fakat onlara engel olurlarsa hem onlar hem de kendileri kurtulur.”

(Buhârî, Şirket, 6.)

Yukarıdaki hadisi emr-i bi'l-ma'rûf nehy-i ani'l-münker açısından yorumlayınız?

FİRAVUN

Eski Mısır hükümdarlarına verilen
bir unvan.

Güç, kuvvet ve büyük saray sahibi anlamlarına gelmektedir. Mısır'daki eski imparatorluk dönemi olan M.Ö. yaklaşık 2400 yıllarından itibaren rastlanan bu kelime krallık sarayını ve orada oturanları ifade ediyordu. Önceleri kralın adı zikredilmeksizin kullanılan bu kelime daha sonra kralın adının başında bir unvan olarak kullanılmıştır.

Kur'an-ı Kerim'de Firavun kelimesi sadece Hz. Musa dönemindeki Mısır Kralını ifade etmektedir. Değişik sure ve ayetlerde 74 yerde geçen kelime, Hz. Musa'nın karşısında yer alan, büyüklük taslayan, böbürlenilen, ilahlık iddiasında bulunan, Musa'nın Tanrısına ulaşmak için kuleler yaptıracak kadar taşkınlık gösteren, halkını küçümseyip zayıfları ezen ve gerçeklere sırt çeviren biri olarak tasvir edilmektedir.

Rabbimiz buyuruyor ki

“Firavun, kavmini saptırdı, doğru yola sevketmedi.” (Tâhâ suresi, 79. ayet.)

“Kuşkusuz ülkesinde Firavun ululuk taslamış, (ayırımcılık yaparak) halkını da gruplara ayırmıştı. Gruplardan birini, erkek çocuklarını kıyımdan geçirip kızlarını sağ bırakarak güçsüz düşürmek istiyordu. Hiç kuşkusuz o huzur ve güveni bozanlardandı.” (Kasas suresi, 4. ayet.)

“Firavun, “Ey Hâmân!” dedi, “Bana yüksek bir kule inşa et; belki bazı yollara, göklerin yollarına ulaşırım da bu sayede Mûsâ'nın ilâhını görebilirim! Doğrusu onun bir yalancı olduğunu düşünüyorum.” İşte böylece, yaptığı çirkin iş Firavun'a güzel göründü ve doğru yolu bulması engellendi. Firavun'un tuzağı hüsrandan başka bir sonuç doğurmadı.” (Mü'min suresi, 36-37. ayetler.)

İman Eden Sihirbazlar ve Firavun

“Musa, (Firavun’a geldi ve şöyle dedi) ‘Ey Firavun! Ben âlemlerin Rabbi tarafından gönderilen bir peygamberim. Benim görevim Allah hakkında sadece gerçeği söylemektir. Size Rabbinizden bir mucize getirdim, İsrâiloğulları’nı bırak (onlara özgürlüklerini ver) benimle gelsinler.’ dedi. Firavun, ‘Eğer gerçekten bir mucize getirdiysen ve doğru söylüyorsan onu göster bakalım.’ diyerek cevap verdi. (Bunun üzerine) Musa, asâsını yere bıraktı ve o anda asâ sahici bir yılan oluverdi. Musa elini koynuna sokup çıkardı. Birdenbire o el, seyredenlere bembeyaz göründü.

Asâ onların aldatıcı düzeneklerini yakalayıp yutuverdi. Böylece gerçek ortaya çıktı, onların yaptıkları şeyler boşa gitti. Sihirbazlar hemen oracıkta büyük bir yenilgiye uğradılar, ezik ve mahcup bir hâlde iddialarından vazgeçtiler ve hep birden secdeye kapanıp, ‘Âlemlerin Rabbine, Musa ve Harun’un Rabbine inandık, iman ettik.’ dediler. Firavun da (öfkeyle) şöyle dedi: ‘Demek siz benden izin almadan ona inandınız öyle mi? Sizin bu yaptığınız, şehirde daha önce tasarladığınız bir tuzaktır. Siz (Mısır’ın yerli) halkını buradan çıkarmak (ve İsrâiloğulları’nı yerleştirmek) istiyorsunuz. Yakında başınıza neler gelecek göreceksiniz. Andolsun ki ellerinizi, ayaklarınızı çaprazlama keseceğim, sonra da hepinizi asacağım.’ dedi. Sihirbazlar, ‘(İster as, ister kes) biz zaten sonunda Rabbimize döneceğiz. Sen Rabbimizin bize gelen mucizelerine inandığımız için bizden intikam almak istiyorsun.’ dediler ve şöyle dua ettiler: ‘Ey Rabbimiz! Bize sabırlar ihsan et ve canımızı Müslüman olarak al!’” (A’râf suresi, 104-126. ayetler.)

HER FİRAVUN'UN BİR MUSA'SI OLUR.

(Her zalimden toplumu kurtaracak, zalime yaptıklarının hesabını soracak bir kurtarıcı mutlaka çıkacaktır. Bilindiği gibi Hz. Musa da Firavun’un zulmüne son vermiş, İsrailoğulları’nı Firavun’un zulmünden kurtarmıştır.)

FİTNE

**İmtihan, iyi veya kötü şeylerle deneme.
Dinî, içtimaî ve siyasî kargaşa.**

Fitne kelimesi Arapça'dır. Sözlükte "altın ve gümüş gibi değerli madenleri saflığını anlamak için ateşte eritmek" mânasına gelen fetn (fütûn) kökünden türemiştir. Fitne terim olarak farklı anlamlara gelmektedir. Bu anlamlardan bazıları şunlardır: 1. İmtihan, deneme, sınama. 2. Bozgunculuk, karışıklık ve kargaşa çıkarmak. 3. Zulüm, haksızlık, inanç uğruna başa gelen ağır işkence, azap, baskı. 4. Şeytanın hile ve tuzakları, batıl inanç, kuruntu. 5. Bela, felaket, musibet. 6. Nifak, münafıklık, iki yüzlülük. 7. Dinsizlik, şirk, sapıklık. 8. Şiddete başvurarak bir fikri bastırma, ortadan kaldırma, baskı. 9. Delilik. 10. Geçim sıkıntısı.

Rabbimiz buyuruyor ki

"Aslında onlar daha önce de fitne çıkarmak istemişler ve senin işlerini altüst etmeye çalışmışlardı. Nihayet onlar istemeseler de hak yerini buldu ve Allah'ın iradesi galip geldi." (Tevbe suresi, 48. ayet.)

"Sana haram ayı, onda savaşmayı soruyorlar. De ki: Onda savaşmak büyük günahdır. Allah'ın yolundan menetmek ve O'nu inkâr etmek, Mescid-i Harâm'dan (insanları) engellemek, halkını oradan çıkarıp sürmek ise Allah katında daha büyük günahdır. Fitne de öldürmekten daha ağırdır. Güçleri yeterse sizi dininizden çevirinceye kadar durmadan sizinle savaşır. İçinizden kim dininden döner de kâfir olarak ölürse, dünyada ve âhirette amelleri boşa gidenler işte bunlardır. Cehennemin dostları da bunlardır ve orada onlar devamlı kalıcıdır." (Bakara suresi, 217. ayet.)

"İnsanlardan öylesi de vardır ki, Allah'a kıydan kenardan kulluk eder. Eğer kendisine bir hayır dokunursa gönlü onunla hoş olur. Şâyet başına bir kötülük (fitne) gelirse gerisin geri (küfre) döner. O dünyayı da kaybetmiştir, ahireti de. İşte bu apaçık ziyanın ta kendisidir. (Hac suresi, 11. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Resûlullah “Muhakkak ki ileride kapkaranlık geceler misâli fitneler olacak!” buyurdu. “Onlardan kurtuluşun yolu nedir, Ey Allah’ın Resûlü?” denildi. Buyurdu: “Allah’ın kitabı! Onda sizden öncekilerin olayları, sizden sonrakilerin haberleri ve sizin de hükmünüz vardır. O, kesin çizgidir; şaka değildir. Her kim kibirlenerek onu terk ederse Allah onun belini kırar. Her kim ondan başka hidâyet ararsa Allah onu saptırır. O Allah’ın sapasağlam ipidir. O, apaçık bir nurdur. O hikmetli bir hatırlatmadır. O dosdoğru yoldur. Hevalar onun sayesinde kaymaz. Görüşler onun sayesinde dağılmaz. Âlimler ona doymazlar. Onun çokça tekrarı usanç vermez. Hayretengiz yönleri tükenmez. Her kim onun ilmiyle ilimlenirse ileri gider. Her kim onunla amel ederse ecirlenir. Her kim onunla hükmederse adalet eyler. Her kim ona tutunursa doğru yolu bulur.” (Ahmed b. Hanbel, 1, 91; Dârimî, Fezâilü'l-Kur’ân, 1; Tirmizî, Sevâbü'l-Kur’ân 14.)

Biliyor musunuz?

Fitne, insanlar arasındaki güven duygusunu ortadan kaldırıp şüphe ve düşmanlığa sebep olur. Dedikodu, iftira, yalan gibi tutum ve davranışlarla barış ve huzur ortamını, sosyal yapıyı ve düzeni bozmak fitne kapsamında değerlendirilir.

Dikkat Edelim

Fitneye Sebep Olacak Davranışlar:

1. Yalan söylemek
2. İki kişinin topluluk içinde fısıltı ile konuşması
3. Dedikodu yapmak
4. Başkasına iftira atmak

İslam dini ortaya koyduğu ilke-
lerle toplumun temelini sevgi
ve kardeşlik üzerine bina edil-
mesini istemektedir. Bunun için
bir taraftan kardeşliği artıracak
ve pekiştirecek davranışlar sergi-
lemek gerekirken diğer taraftan
kardeşliğe zarar verecek fitneler-
den kaçınmak gerekmektedir.

FİTRE

Ramazan Bayramı sadakası, şükür
sadakası, sadaka-i fitr.

Ramazan ayını yaşamanın, onun mükâfat ve bereketinden faydalanmanın bir şükran belirtisi olarak verilen sadakaya fitır sadakası denir. Bu tamlama kısaltılmış olarak Türkçe'de fitre şeklinde kullanılmaktadır. Temel ihtiyaçları dışında nisap miktarı mala sahip olan Müslümanlar, kendileri ve bakmakla yükümlü oldukları kimseler için fitre verirler. Fitre, Yüce Allah'ın bize bahsettiği varlığımızın bir şükürü, Ramazan ayında oruçluyken istemeden yaptığımız kusur-lu davranışlarımızın bir özüdür. Fitrenin bayram namazı vaktine kadar verilmesi gerekir. Böylece bu sadaka sayesinde ihtiyaç sahipleri de bayram coşkusuna ortak edilmiş olur.

Rabbimiz buyuruyor ki

“Mallarını Allah yolunda harcayan, sonra da harcadıklarının arkasından başa kakıp incitmeyenler için rablerinin katında özel karşılık vardır. Artık onlar için korku yoktur, onlar üzüntü de çekmeyeceklerdir.” (Bakara suresi, 262. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

İbn Abbâs şöyle demiştir: “Resûlullah (sav) hem oruçluyu (işlediği) faydasız fiillerden ve (söylediği) kötü sözlerden temizlemek, hem de fakirlere gıda (temin etmek) üzere fitır zekâtını farz kıldı. Artık kim bunu bayram namazından önce öderse, o makbul bir zekâttır. Kim de bunu bayram namazından sonra öderse, o sadakalardan bir sadakadır.” (Ebû Dâvûd, Zekât, 18; İbn Mâce, Zekât, 21.)

Kays b. Sa'd anlatıyor: “Resûlullah (sav) zekât emri indirilmeden önce bize fitır sadakasını vermemizi emretti. Sonra zekât emri inince bize (fitır sadakasını) ne emretti ne de bizi (bu sadakayı vermekten) menetti. Biz de fitır sadakası vermeye devam ediyoruz.”

(Nesâî, Zekât, 35; İbn Mâce, Zekât, 21.)

Aklıma Gelsin

- ▷ Ramazan
- ▷ Bereket
- ▷ Oruç
- ▷ Şükür
- ▷ Bayram
- ▷ Yardım
- ▷ Sadaka
- ▷ Paylaşmak
- ▷ Nisap

Dikkat Edelim

- Fitre olarak verilecek sadakanın miktarı, veren kişinin bir günlük yemek masrafı kadardır.
- Fitre, zekât verilebilecek kişilere verilir.
- Fitre verirken akrabaları, yakın komşuları, ihtiyacı olduğunu bildiğimiz kimseleri öncelememiz doğru olur.
- Fitre miktarının alt sınırı her yıl Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından ilan edilir.
- Fitre verirken kimseyi incitmemek gerektiği unutulmamalıdır.

HAŞİR

**Bütün varlıkların hesaba çekilmek
üzere bir meydana sevk edilip
toplanması.**

Haşir kelimesi sözlükte bir topluluğu bulunduğu yerden çıkarıp bir meydana toplamak manasına gelir. Ahiret hayatında dirilişten sonraki merhaleye “haşir” denir. Toplanılacak yere ise mahşer denir.

Kur'an'da bildirildiğine göre mahşerden sonra dünyada insanın yapıp ettiklerini izleyip kaydeden meleklerin ortaya koyacağı amel defterleri herkese verilip okutulacaktır. Amel defterlerinin dağıtılmasından sonra adalet terazileri kurulacak ve hesap görülecektir. Yüce Allah hesap anında asla haksızlık yapmayacak, zerre kadar iyilik yapan da zerre kadar kötülük yapan da yaptığıının karşılığını görecektir. O gün sevap tartıları ağır basanlar kurtuluşa erecek, tartıları hafif gelenlerse kendilerine yazık etmiş olacaklardır. (bk. Kâf suresi, 17-18. ayetler; İsrâ suresi, 13-14. ayetler; Şuarâ suresi, 113. ayet; Zilzâl suresi, 7-8. ayetler; Mü'minûn suresi, 102-103. ayetler.)

Rabbimiz buyuruyor ki

“Andolsun ölmeniz de öldürülmeniz de Allah'ın huzurunda toplanacaksınız.” (Âl-i İmrân suresi, 158. ayet.)

Kendileri için Allah'tan başka ne bir dost, ne de bir şefaatçi bulunmaksızın, Rablerinin huzurunda toplanmaktan korkanları, Allah'a karşı gelmekten sakınsınlar diye, onunla (Kur'an ile) uyar. (En'âm suresi, 51. ayet.)

“Namazı dosdoğru kılın ve Allah'tan korkun” diye de (emrolundu). O, huzuruna varıp toplanacağınız Allah'tır.

(En'âm suresi, 72. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Allah kendi gölgesinden başka gölge bulunmadığı bir günde yedi kişiyi kendi gölgesinde gölgelendirecektir: adaletli devlet başkanı, Allah'a ibadetle yetişip büyüyen genç, mescidden çıktığında tekrar döneceği saate kadar kalbi mescide bağlı olan kişi, Allah için birbirini seven bu sevgiyle bir araya gelip bu sevgiyle ayrılan iki kişi, kendi başına olduğu halde Allah'ı zikrederek gözünden yaşlar akıtan kimse, güzel ve soylu bir kadının kendisini çağırması üzerine “ben, Allah'tan korkarım” diyerek o kadına yaklaşmayan kişi, sadaka verirken sağ elinin verdiği sol eli bilmeyecek kadar gizli davranan kişi.” (Tirmizî, Zühd, 53.)

Şiir

Ne gaflet.. İslâm'a teslim olmamak,
O nûr denizinde, vecde dalmamak.
Değil, beş vakitte namaz kılmamak;
Bir ömür secdeye kapanırdın sen,
Mahşer dehşetini, bir bilebilsen!

(Cengiz Numanoğlu, Şuur, s. 28.)

Aklıma Gelsin

- ▶ Mahşer
- ▶ Hesap
- ▶ Sorgu
- ▶ Amel defteri
- ▶ Mizan
- ▶ Cennet
- ▶ Cehennem

Biliyor musunuz?

Kur'an-ı Kerim'de haşır suresi adında bir sure vardır. Bu sure Kur'an-ı Kerim'in 59. suresidir. Medine döneminde inmiştir. 24 âyettir. Sûre, adını ikinci ayette geçen “el-Haşr” kelimesinden almıştır. Haşr, toplamak demektir. Sûre-de başlıca, Medine'de yaşamakta olan ve Hz. Peygamberle yaptıkları antlaşmaya ihanet ederek İslâm toplumunu ortadan kaldırmak üzere Mekke'li müşriklerle ittifak yapan Nadîroğulları'nın Medine'den topluca sürülmesi hadisesi ile Yahudilerle antlaşma yapan münafıklar konu edilmektedir.

HAYIR-ŞER

**Hayır; iyi ve güzel olan.
Şer; kötü ve zararlı olan.**

Hayır sözlükte iyi olmak, iyilik etmek ve üstün olmak anlamlarına gelir. Terim olarak ise iyi, güzel, değerli, faydalı şeyler ve mal, mülk gibi arzulanan şeyler için kullanılır. Hayrın karşıtı şerdir. Şer sözlükte kötü olmak, kötülüğe meyletmek, kötülük yapmak anlamlarına gelir. Terim olarak ise herkesin yüz çevirdiği zararlı ve kötü şeyler için kullanılır. Birçok ayette hayır ve şer kavramları birlikte zikredilmiştir. Yüce Allah neyin hayır, neyin şer olduğunu gönderdiği vahiylerle insanlara bildirmiştir. İnsanlara hayır yapmalarını emretmiş, şerleri ise yasaklamıştır. Kur'an'da zerre kadar hayır işleyen kimsenin mükâfatını, zerre kadar kötülük işleyen kimsenin cezasını göreceği haber verilmiştir.

Rabbimiz buyuruyor ki

Hoşlanmasanız da savaş size farz kılındı. Belki de sizin hoşlanmadığınız şey, hakkınızda hayırlı olur; hoşlandığınız şey ise sizin için bir şer olur. Allah bilir, siz bilmezsiniz. (Bakara suresi, 216. ayet.)

“Eğer Allah insanlara onların hemen hayra kavuşmayı istedikleri gibi şerri de acele verseydi elbette onların ecellerine hükmolunurdu. İşte biz, bize kavuşmayı ummayanları, kendi azgınlıkları içinde bocalar halde bırakırız.” (Yunus suresi, 11. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Öyle insanlar vardır ki (âdeta) hayrın anahtarları, şerrin sürgüleri gibidir. Kimisi de şerrin anahtarları ve hayrın sürgüleri gibidir. Ne mutlu Yüce Allah'ın, hayrın anahtarlarını ellerine verdiği o kimselere! Yazıklar olsun Yüce Allah'ın şerrin anahtarlarını ellerine verdiği o kimselere!” (İbn Mâce, Sünnet, 19.)

“Müminin durumu ne hoştur! Allah'ın takdir ettiği her şey mutlaka onun hayrına olur.” (Ahmed bin Hanbel, Müsned, V, 25.)

○ Aklıma Gelsin

- ▷ İyilik
- ▷ Adalet
- ▷ Sevap
- ▷ Güzel
- ▷ Cennet
- ▷ Kötülük
- ▷ Zulüm
- ▷ Günah
- ▷ Çirkin
- ▷ Cehennem

○ Bir Dua

“Yüzümü, hanîf (hakka yönelmiş) olarak, gökleri ve yeri yaratan Allah'a döndürdüm. Ben müşriklerden (Allah'a ortak koşanlardan) değilim. Şüphesiz benim namazım da diğer ibadetlerim de yaşamım da ölümüm de âlemlerin Rabbi Allah içindir... Allah'ım, bütün hayır senin elindedir. Şer ise sana nisbet edilmez/şer ile sana yaklaşılmaz...”

(Müslim, Müsâfirîn, 201.)

Kur'an'da Hayır Kavramının Anlamları

Servet, mal

“İnsan hayır sevgisine çok düşkündür.” (Âdiyât suresi, 8. ayet.)

Allah yolunda infak

“Sana ne harcayacaklarını soruyorlar. De ki: Harcayacağınız mal, ana-baba, yakınlar, öksüzler, yoksullar ve yolcular için olmalıdır. Hayır olarak ne yaparsanız muhakkak ki Allah onu bilir.” (Bakara suresi, 215. ayet.)

İbadet

“Ey iman edenler, rükû edin, secde edin, Rabbinize kulluk edin ve hayır işleyin ki kurtuluşa eresiniz.” (Hac suresi, 77. ayet.)

Kişinin sadece Allah rızasını gözeterek yaptığı iş, amel

“Kim zerre miktarı hayır yapmışsa onu (karşılığını) görür.” (Zilzâl suresi, 7. ayet.)

Kur'an'da Şer Kavramının Anlamları

Bela, musibet

İnsan hayra dua eder gibi şerre dua eder. İnsan çok acele-
cidir. (İsrâ suresi, 11. ayet.)

Günah

Kim de zerre miktarı şer işlemişse onu (karşılığını) görür.”
(Zilzâl suresi, 8. ayet.)

Kötü sözler, inançlar,
davranışlar

“Şüphesiz Allah, müminleri o günün (kıyametin) şerrinden
korumuş, onların yüzlerine aydınlık; gönüllerine ferahlık
vermiştir.” (İnsan suresi, 11. ayet.)

HİKMET

Din ve felsefe alanında kullanılan geniş kapsamlı bir terim.

Hikmet sözlükte yargıda bulunmak, engellemek, alıkoymak, sağlam olmak gibi anlamlara gelir. Hikmet bir çok manası olan geniş kapsamlı bir terimdir ve ilim, derin kavrayış, adil yargı, yerli yerinde karar vermek gibi manalara da gelir. Hikmet kelimesinin derin anlayış sahibi olma, dinin inceliklerini bilme anlamı yönünden fıkıhla ilgisi bulunmaktadır. Ayrıca her şeyi yerli yerine koyma anlamı yönünden adaletle, anlamak ve bilmek manası yönüyle ilim kavramlarıyla da ilgilidir. Dini bir terim olarak hikmet, Yüce Allah için zikredildiğinde eşyayı bilmek ve onu kusursuz biçimde yaratmak manasındadır. İnsanlar için ise Allah'ın yarattığı varlıkları bilmek ve hayır işlemek anlamında kullanılır.

Rabbimiz buyuruyor ki

“Nitekim aranızdan size bir peygamber gönderdik: O size ayetlerimizi okuyor, sizi arıtıp temizliyor, size kitabı ve hikmeti öğretiyor; yine size daha önce bilmediklerinizi öğretiyor.” (Bakara suresi, 151. ayet.)

“Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle davet et; onlarla en güzel yöntemle tartış. Kuşkusuz senin rabbin, yolundan sapanların kim olduğunu en iyi bilendir; O, doğru yolda bulunanları da çok iyi bilir.” (Nahl suresi, 125. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Hikmet müminin yitiğidir. Onu nerede bulursa alır.” (Tirmizî, İlim, 19.)

“Şüphesiz bazı şiirler var ki hikmettir.” (Buhârî, Edeb, 90.)

Biliyor musunuz?

Hikmet, Kur'an-ı Kerim'de şu anlamlarda kullanılmıştır:

✧ Kur'an'ın nasihatları: "... Allah'ın üzerinizdeki nimetini, size öğüt vermek için indirdiği Kitab'ı ve hikmeti hatırlayın. Allah'a karşı gelmekten sakının ve bilin ki Allah her şeyi hakkıyla bilendir." (Bakara suresi, 231. ayet.)

✧ İnce anlayış/İlim: "Andolsun, biz Lokmân'a Allah'a şükret diye hikmet verdik..." (Lokman suresi, 12. ayet.)

✧ Peygamberlik: "... Allah ona (Davud'a) hükümdarlık ve hikmet verdi ve ona dilediğini öğretti..." (Bakara suresi, 251. ayet.)

✧ Kur'an'ın incelikleri/sırları: "Allah hikmeti dilediğine verir. Kime hikmet verilirse, ona pek çok hayır verilmiş demektir. Ancak akıl sahipleri düşünüp ibret alırlar." (Bakara suresi, 269. ayet.)

Aklıma Gelsin

▷ Anlayış	▷ Faydalı iş
▷ Kavrayış	▷ İlim-amel bütünlüğü
▷ Adalet	▷ Dengeli olmak
▷ Sağduyu	▷ Helal ve haramın bilinmesi
▷ İsabetli karar	▷ Hakka uygun söz.
▷ Doğru bilgi	▷ Bir şeyin yerli yerinde olması

HÜSN-İ ZAN

Başkaları hakkında güzel düşünceler içinde olmak, iyi kanaat beslemek.

Hüsün, güzellik, rağbet edilen ve sevilen şey anlamına gelir. Zan ise kuşkulananmak, itham etmek ve kesinleşmemiş kanaat demektir. Hüsn-i zan, hüsün ve zan kelimelerinin birleşmesinden oluşan bir tamlamadır ve bir kimse hakkında iyi ve güzel kanaat beslemek manasına gelir. Hüsn-i zan, bir kimse hakkında iyi bir düşünceye sahip olmak, biri hakkında iyimser olmak, iyi zanda bulunmaktır. Kur'an-ı Kerim'de müminlerin birbirleri hakkında hüsn-i zanda bulunmaları gerektiği bildirilmiştir. Ayrıca Peygamber Efendimiz de müminlere hüsn-i zan sahibi olmalarını tavsiye etmiştir. Hüsn-i zan iyiliğin emaresidir. İyimser olmak, kötü düşünceleri bertaraf etmektir. Hayır dilemek, hayra yormak, kişiler ve olaylar hakkında art niyetli olmamaktır. Müslümanın hayatında bu bakış açısı esas olmalıdır. Aksi ispatlanmadığı sürece hüsn-i zandan vazgeçilmemelidir.

Rabbimiz buyuruyor ki

“Bu iftirayı işittiğinizde erkek ve kadın müminlerin, kendi vicdanları ile hüsn-i zanda bulunup da: ‘Bu, apaçık bir iftiradır.’ demeleri gerekmez miydi?” (Nur suresi, 12. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“(Allah hakkında) hüsn-i zan beslemek, (onun af ve mağfiretini ummak) güzel bir ibadettir/ibadetin güzelliğindendir.” (Ahmed bin Hanbel, Müsned, II, 407.)

“Müminler hakkındaki güzel zan, güzel ibadetten sayılır.” (Ebû Dâvud, Ebep, 81.)

○ Aklıma Gelsin

- ▷ Olumlu kanaat
- ▷ İyi düşünce
- ▷ İyilik
- ▷ Hayır dilemek
- ▷ Hayra yormak
- ▷ İyimserlik

○ Şiir

Nasihat

Dinle sana bir nasihat edeyim
Hatırdan gönülden geçici olma
Yiğidin başına bir iş gelince
Onu yad ellere açıcı olma

Mecliste arif ol kelimini dinle
El iki söylerse sen birin söyle
Elinden geldikçe sen eylik eyle
Hatıra dokunup yıkıcı olma

Muradım nasihat bunda söylemek
Size layık olan onu dinlemek
Sev seni seveni zay etme emek
Sevenin sözünden geçici olma

KARACAOĞLAN

İBADET

Müminlerin Allah'ın rızasını ve hoşnutluğunu kazanmak için O'nun emirlerine uyup yasaklarından kaçınması.

İbadet kelime olarak boyun eğmek, itaat etmek, saygı duymak, kulluk etmek, tapınmak gibi anlamlara gelir. Dinî bir kavram olarak ibadet; müminin Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak amacıyla kulluk görevini yerine getirmesi, O'nun emirlerine uyması ve yasaklarından kaçınmasıdır. İnsan; Rabbini tanımak ve O'na ibadet etmek için yaratılmış ve yaratılmışların en şerefli olarak nitelendirilmiştir. İbadet Allah'ı (c.c.) tanımanın ve O'na iman etmenin tabii bir neticesidir. İnsan Allah'a (c.c.) karşı sevgi, saygı ve itaatini en güzel şekilde ibadetle gösterir.

Rabbimiz buyuruyor ki

“Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz.” (Fatiha suresi, 5. ayet.)

“Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım.” (Zâriyât suresi, 56. ayet.)

“Yalnız Allah'a ibadet et ve şükredenlerden ol!” (Zümer suresi, 66. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“İslâm beş esas üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şehâdet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, haccetmek ve Ramazan orucunu tutmak.” (Buhârî, İman, 2.)

○ Aklıma Gelsin

- ▷ Namaz
- ▷ Oruç
- ▷ Hac
- ▷ Zekât
- ▷ Kulluk
- ▷ İtaat
- ▷ Sevgi
- ▷ İman
- ▷ Salih Amel
- ▷ İyilik

○ Dikkat Edelim

Tüm ibadetler Allah içindir ve özünde yaratıcıya kulluk etmek ve iyi insan olmak vardır. İbadetlerin yapılmasında iki amaç vardır:

- ✧ Yüce Allah'ın rızasını kazanmak.
- ✧ İyi Müslüman, iyi insan olmak.

Biliyor musunuz?

Namaz, oruç, zekât, hac gibi ibadetler belirli bir zaman, mekân ve kurallara uyularak yapılır. Herhangi bir zaman, mekan ve şekle bağlı olmaksızın yerine getirilen ibadetler de vardır. Allah'ı zikretmek, Kur'an okumak, ana-babaya iyilik etmek, adil şahitlik yapmak, tartıyı doğru yapmak bunlardan bazılarıdır.

Dikkat Edelim

İbadet

Küçük bir tebessüm, içten bir selâm,
Dosta hatır soran, bir iki kelâm,
Kısaca diyor ki, insana İslâm;
İhlâsla yaptığın, herşey ibâdet...

Gönül buzlarını, sevgiyle delmek,
Melekle insanın, farkını bilmek,
Kulda kusur varsa, affedip silmek,
Kırılmış bir kalbe, girmek ibâdet...

İftar saatinde, paslı dillerle;
Sağnak dualardan, kopan sellerle;
Yedi kat semâyı, delen ellerle;
Sabır sofrasını, açmak ibâdet...

Sanma ki, mezarlık, tenhâ, korkulu,
Duâlar bekleyen, ruhlarla dolu.
Kim ki; kabristana, düşerse yolu;
Bir fatihâ ile, geçmek ibâdet...

Bir görünmez kazâ, olsa da neden;
Hasta yatağında, kıvransa beden;
Mevlâ'dan gelene, isyân etmeden;
Sancılara sabır, katmak ibâdet...

Cengiz Numanoğlu

Etkinlik

Aşağıdaki sözcük avını çözüp, kalan harflerin oluşturduğu sözü bulunuz.

NAMAZ

ZEKAT

ORUÇ

HAC

SADAKA

FİTRE

ZİKİR

İYİLİK

ADALET

SEVGİ

SAYGI

ECİR

HUŞU

İHLAS

KURAN

İHSAN

İMAN

KULLUK

İTAAT

RIZA

AMEL

NİYET

DİN

İSLAM

D	N	A	M	A	Z	U	O	R	U	Ç
Z	İ	K	İ	R	A	İ	M	A	N	İ
İ	Y	İ	L	İ	K	B	H	U	Ş	U
S	E	V	G	İ	A	İ	H	L	A	S
İ	T	A	A	T	İ	H	S	A	N	D
A	M	E	L	E	K	U	L	L	U	K
T	E	C	İ	R	İ	F	İ	T	R	E
S	A	Y	G	I	İ	H	S	A	N	N
Ö	H	A	C	Z	E	K	A	T	Z	Ü
D	S	A	D	A	K	A	Ü	D	İ	N
İ	H	S	A	N	A	D	A	L	E	T
K	U	R	A	N	R	İ	S	L	A	M

___ / ___ / ____ . (Tirmizî, Deavât, 1.)

İFFET

**Haramlardan ve aşırılıklardan
sakınmak**

İffet sözlükte haramdan uzak durmak, helâl ve güzel olmayan söz ve davranışlardan sakınmak anlamına gelir. İslam ahlakında temel erdemlerden biri sayılan iffetin çeşitli boyutları bulunmaktadır. İnsanların ahlak kurallarına bağlı kalarak namusunu, şerefini ve haysiyetini koruması yanında nefsin aşırı istekleri karşısında ölçülü davranması iffet kapsamında değerlendirilir. Ayrıca yemek, içmek gibi dünyevi ihtiyaçlar ve bedensel hazlarla ilgili olarak kişinin kendisini sınırlaması ve aşırıya kaçmaması iffetin bir gereği olarak görülür.

Rabbimiz buyuruyor ki

“(Yapacağınız hayırlar) kendilerini Allah yoluna adanmış, bu sebeple yeryüzünde kazanç için dolaşamayan fakirler için olsun. Bilmeyen kimseler, iffetlerinden dolayı onları zengin zanneder. Sen onları simalarından tanırsın. Çünkü onlar yüzsüzlük ederek istemezler. Yaptığınız her hayrı muhakkak Allah bilir.”

(Bakara suresi, 273. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Yanımda bulunan hiçbir malı sizden saklayacak değilim. Kim iffetli olmayı dilerse, Allah onu iffetli kılar. Kim aza kanaat edip insanlardan bir şey istemezse, Allah onu zengin kılar. Kim de sabrederse, Allah ona sabır ihsan eder. Kimseye sabırdan daha hayırlı ve daha geniş bir ikram verilmemiştir.” (Müslim, Zekât, 124.)

“Allah’ım! Senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum.” (Müslim, Zikir, 72.)

Biliyor musunuz?

İffetin Anlamları

- Hakkı gözetmek (bk. Müslim, Birr, 56.)
- Elini, dilini, gözünü, ırz ve namusunu koruyup zinaya yaklaşmamak (bk. Müslim, Kader, 21.)
- Taşkınlığı terk edip mutedil olmak (bk. Müslim, Birr, 52.)
- Nefsine hâkim olmak (bk. Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 25.)
- Sabrederek öfkesini kontrol etmek (bk. Ebû Dâvûd, Edeb, 3.)

Aklıma Gelsin

▷ Hayâ	▷ Ağır başlılık
▷ Mahcubiyet	▷ Günahtan çekinme
▷ Müsamaha	▷ Nezaket
▷ Sabır	▷ Takva
▷ Terbiye	▷ Edep

İFRAT

Duygu, düşünce ve davranışlarda
aşırıya gitme, ölçüyü aşma.

İfrat sözlükte söz ve işte sınırı aşma, aşırı gitme, taşkın olma, ölçüsüz davranma anlamlarına gelir. Dinimiz bütün aşırılıkları, yani olması gerekenin ötesine geçmeyi, bir sapma olarak kabul etmiştir. İslâmî çerçevede “ifrat” ve “tefrit” olarak nitelendirilen aşırı uçlar, bir bakıma Yüce Allah’ın koyduğu sınırları zorlayan noktalardır. İfrat, gereğinden fazla, aşırı olma; tefrit ise yetersizlik ve ihmalkârlık anlamına gelmektedir. Bunların ortası, yani duygu, düşünce, ahlak ve davranışlarda dengeli olmak ise itidal olarak adlandırılır. İtidal, sırât-ı müstakîm yani bütün aşırılık ve gevşekliklerden uzak olarak doğru ve dengeli davranmaktır.

Rabbimiz buyuruyor ki

“Rızasını dileyerek sabah akşam rable-rine dua edenlerle olmak için elinden gelen çabayı göster. Dünya hayatının çekiciliğine meylederek gözlerini on-lardan çevirme! Bizi anmaktan kalbini gafil kıldığımız, kötü arzularına uymuş ve işi gücü aşırılık olan kimseye boyun eğme!” (Kehf suresi, 28. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Din kolaydır. Bir kişi takatinin üstünde ibadete kal-kışırsa din karşısında âciz kalır. Bunun için aşırıya kaçmayın, dosdoğru yolu tutunuz ve (salih ameller-den alacağınız mükâfattan ötürü) sevinin...”

(Buhârî, İman, 29.)

Aklıma Gelsin

- ▶ Aşırıya Gitmek
- ▶ Taşkınılık
- ▶ Abartmak
- ▶ Tefrit
- ▶ Ölçüsüzlük
- ▶ İtidal
- ▶ Haddi Aşmak
- ▶ Orta Yol
- ▶ İleri gitmek
- ▶ İhmalkârlık

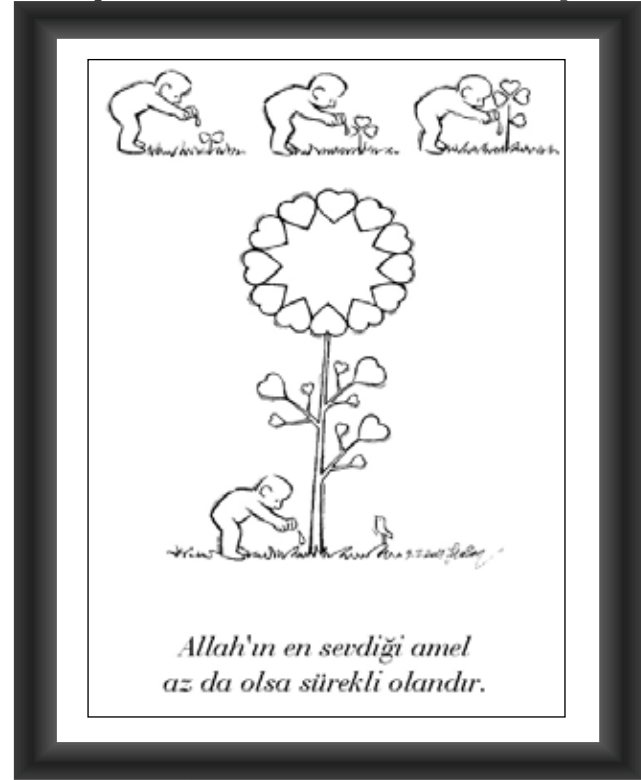
Biliyor musunuz?

Kur'an-ı Kerim'de her fırsatta aşırılıktan kaçınmayı ve itidali elden bırakmama-yı tavsiye eden Yüce Rabbimiz, İslâm toplumunu vasat bir ümmet olarak nitelemiştir. Hz. Peygamber de bunu, mutedil (bir ümmet) yani adalet sahibi, aşırılıklardan (ifrat ve tefritten) uzak duran, orta yolu takip eden, dengeli bir toplum olarak açıklamıştır. (bk. Mâide suresi, 77. ayet; Bakara suresi, 143. ayet; Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 2.)

İbadetlerde Aşırılıktan Uzak Durmak

Cenâb-ı Hak insanları ancak gücünün yettiği ölçüde sorumlu tutmuş ve onlardan zorlanmadan yapabilecekleri şeyler emretmiştir. Peygamber Efendimiz, başlangıçta aşırı bir şekilde yapıp daha sonraki zamanlarda bırakmaktansa ibadetleri az da olsa devamlı yapmanın Allah katında daha değerli olduğunu ifade etmiştir. (bk. Bakara suresi, 185. ayet; Buhârî, Rikâk, 18; Müslim, Müsafirîn 216.)

Toplumsal Hayatta Aşırılıktan Uzak Durmak

İbadetlerde olduğu gibi toplumsal hayatta da ölçülü ve dengeli olmak gerekir. Kur'an-ı Kerim'de toplumda sınırı aşmamak, ölçüyü ve dengeyi bozmamak emredilmiştir. Peygamber Efendimiz de hayatın hiçbir alanında aşırılığı hoş karşılamamıştır. Müslümanların birbirlerine haksızlık yapmamasını ve düşmanlık beslememesini istemiştir. (bk. Mâide suresi, 87. ayet; Buhârî, Mezâlim, 15; Ebû Dâvûd, Cihâd, 82.)

Giyim Kuşam Konusunda Aşırılıktan Uzak Durmak

Peygamber Efendimiz, giyim kuşam konusunda da aşırılıklardan uzak durulmasını istemiştir. O, kibir ve gösteriş için abartılı bir şekilde giyinmeyi hoş görmediği gibi, yardıma muhtaçmışçasına pejmürde bir giyim tarzını yahut saç baş dağınık derbeder bir şekilde dolaşmayı da hoş karşılamamıştır. Peygamberimiz, “Allah, nimetinin izinin kulunun üzerinde görülmesinden hoşlanır.” buyurmuş, ayrıca temiz ve sade giyinmeyi tavsiye etmiştir. (bk. Buhârî, Libâs, 1; Ebû Dâvûd, Libâs, 14; Tereccül, 1; Tirmizî, Edeb, 54.)

Yeme İçme Konusunda Aşırılıktan Uzak Durmak

Peygamber Efendimiz insanların yaşamlarını sağlıklı bir şekilde sürdürebileceği miktarda yemenin yeterli olduğunu ifade etmiş, yeme içme konusunda aşırılıktan sakındırmıştır. Çok yemenin insana verdiği maddi ve manevi rahatsızlıklar düşünüldüğünde Peygamber Efendimizin bu tavsiyesi daha iyi anlaşılacaktır. (bk. Tirmizî, Zühd, 47.)

İNFAK

Yüce Allah'ın hoşnutluğunu kazanma niyetiyle harcamada bulunma.

İnfak sözlükte besleme, geçindirme, yedirip içirme anlamına gelir. Yüce Allah'ın (c.c.) hoşnutluğunu kazanmak amacıyla kişinin kendi malından harcaması, ihtiyaç sahiplerine yardım etmesidir. Bu yönüyle infak, farz olan zekâtı ve gönüllü olarak yapılan her çeşit yardımı içermektedir.

Allah'a itaat ve ibadet niyetiyle yapılan her türlü yardım Allah yolunda infak sayılmaktadır. İslam alimleri ibadet niyetiyle ülke savunması, hac hizmetleri, yoksulların desteklenmesi, okul, kütüphane, cami, yol, köprü, çeşme gibi hayır kurumlarının tesisi, hayvanların ve tabiatın korunması için yapılan harcamaları Allah yolunda infak kapsamında değerlendirmişlerdir.

Rabbimiz buyuruyor ki

“Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu bilir.” (Âl-i İmrân suresi, 92. ayet.)

“Mallarını Allah yolunda harcayan, sonra da harcadıklarının arkasından başa kakıp incitmeyenler için rablerinin katında özel karşılık vardır. Artık onlar için korku yoktur, onlar üzüntü de çekmeyeceklerdir.” (Bakara suresi, 262. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Din kardeşinin ihtiyacını karşılayanın, Allah da ihtiyacını karşılar. Müslümandan bir sıkıntıyı giderenin Allah da kıyamet günündeki sıkıntılarından birini giderir. Bir Müslümanın ayıbını örtenin, Allah da kıyamet gününde ayıplarını örter.” (Buhârî, Mezâlim, 3.)

Bir Gönülü Yaptın İse

Bir gönülü yaptın ise
Er eteğin tuttun ise
Bir kez hayır ettin ise
Binde bir ise az değil

Yol odur ki doğru vara
Göz odur ki Hak'kı göre
Er odur alçakta dura
Yüceden bakan göz değil

Doğru yola gittin ise
Er eteğin tuttunusa
Bir hayır dua ettinise
Birine bindir az değil

Yunus bu sözleri çatar
Sanki balı yağa katar
Halka matahların satar
Yükü gevherdir tuz değil

Yunus Emre

▷ Sadaka

▷ Zekat

▷ Fitre

▷ Cömertlik

▷ İhsan

▷ İyilik

▷ Sevap

▷ Tasadduk

▷ Yardım

Biliyor musunuz?

İnfak sayesinde;

- * Paylaşma ve yardımlaşma duygularımız güçlenir.
- * Mal hırsından, cimrilik ve bencillikten kurtuluruz.
- * Muhtaç olanlara yardım ederek onların ihtiyaçlarını gideririz.
- * Toplumda birlik ve kardeşlik duyguları güçlenir.
- * Allah'a şükürümüzü sadece dilimizle değil, malımızla da yapmış oluruz.

Dikkat Edelim

İnfakta bulunurken nelere dikkat etmeliyim?

- İnfakı sadece Allah rızası için yapmalıyım.
- Sevdiğim şeylerden infak etmeliyim.
- Yaptığım infakı başa kakmamalıyım.
- İnfakta bulunduğum kimseyi rencide etmemeliyim, incitmemeliyim.
- İnfakta bulunurken fakirleşeceğim korkusuna kapılmamalıyım.

KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

1. Doğal afetlerde zarar görenlere yardım etmek için...

- a) Kumbarama ve harçlığıma dokunmam.
- b) Kumbaramdaki paranın bir kısmını gönderirim.

2. Pastanın kalan son dilimini yiyecekken eve misafir geldi...

- a) Bir dilim daha olsaydı ona da verirdim, ama...
- b) Pastayı seve seve misafirime ikram ederim.

3. Yeni bisikletimle sokağa çıktım...

- a) Henüz çok yeni, kimseyi bindiremem.
- b) Binmek isteyen arkadaşlarımı sırayla bindiririm.

4. Matematik ve İngilizce ödevleri için arkadaşım yardım istedi...

- a) Kendi ödevlerim olmasa yardım ederdim, ama...
- b) İsteğini geri çevirmem, ödevimizi birlikte yardımlaşarak yapabiliriz.

a'lar çoğunlukta: Biraz bencil olabilir misin? Eğer buna cevabın “evet” ise yapacağın şey basit. Paylaşmak için elinden gelen çabayı gösterirsen bu olumsuz özelliğinle baş edebilirsin. Paylaşmak güzeldir, mutluluk getirir.

b'ler çoğunlukta: Bencillik senden çok uzakta. Elindekileri paylaşmayı biliyorsun. Böyle devam et ve çevrendekileri de paylaşmaya teşvik et.

İRŞAD

Doğru yolu göstermek, gafletten uyandırmak, uyarmak.

Sözlükte irşad yol göstermek, doğru cihete yönlendirmek, bilgilendirmek, aydınlatmak, tavsiyede bulunmak ve öğüt vermek gibi anlamlara gelir. İrşad kelimesinin kökü olan rüşd, doğru yolda ve yönde olmak anlamına geldiğinden daima olumlu anlamda kullanılır. Doğru ve isabetli yoldan olma manasını içerdiğinden ister maddi anlamda ister manevi anlamda olsun rehberlik ve kılavuzluk yapmaya, doğru yolu göstermeye irşad denir.

Rabbimiz buyuruyor ki

Kullarım, beni senden sorarlarsa, (bilsinler ki), gerçekten ben (onlara çok) yakıным. Bana dua edince, dua edenin duasına cevap veririm. O halde, doğru yolu bulmaları için benim davetime uysunlar, bana iman etsinler. (Bakara suresi, 186. ayet.)

“Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle davet et; onlarla en güzel yöntemle tartış. Kuşkusuz senin Rabbin, yolundan sapanların kim olduğunu en iyi bilendir; O, doğru yolda bulunanları da çok iyi bilir.” (Nahl suresi, 125. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Din kardeşlerinin yüzüne gülümsemen, senin için bir sadakadır. İyiliği emredip kötülükten nehyetmen, senin için bir sadakadır. Dalâlet diyarında bir adamı irşâd, senin için bir sadakadır. Yoldan insanları rahatsız eden bir taşı, diken ve kemiği atman, senin için bir sadakadır. Kovandan kardeşinin kovasına su boşaltman da sadakadır.” (Tirmizî, Birr, 36.)

Bir kitap ki; mubîndir.. Apaçıktır görene,
Son nefeste korku yok, O'na gönül verene.
Adı; Kur'ân-ı Kerîm... Mekânı; kalb-i selîm,
O'ndadır gerçek irşâd, O'ndadır gerçek ilim.

(Cengiz Numanoglu, Şuûr, s. 293.)

 Aklîma Gelsin

▷ Nasihat	▷ Davet
▷ Tavsiye	▷ İlim
▷ Tebliğ	▷ İrfan
▷ Vaaz	▷ Kurtuluş
▷ Hidayet	▷ Terbiye

 Küpe

“Bir kötülük gören kişi eli ile değiştirmeye gücü yetiyorsa onu eli ile değiştirsin. Buna gücü yetmez ise dili ile değiştirsin. Bunu da yapamazsa kalbi ile o kötülüğe tavır koysun (ondan nefret etsin) ki bu da iman eden kişinin yapması gereken asgarî şeydir.” (Ebû Dâvûd, Salât, 239-242.)

Biliyor musunuz?

Yüce Allah'ın gönderdiği bütün peygamberlerin aslî ve öncelikli görevleri gönderildikleri ümmetleri irşad etmektir. Yani onlara hakka giden, dünya ve ahiret mutluluğuna erdiren yolu göstermek, bu yolda bizzat yürüyerek onlara rehber ve örnek olmaktır. Bu anlamda irşad; itikad, ibadet, ahlak, adalet, hak ve hukuk başta olmak üzere dünya ve ahirette insanların lehine olan her şeyi kapsar.

Bir Dua

“Ey Rabbim! Sözümün anlaşılması için kalbime genişlik ver. İşimi bana kolaylaştır. Dilimden düğümü çöz.”

(Tâhâ suresi, 25-28. ayetler.)

İLKİNDE VAR İKİNCİSİNDE YOK

Aşağıda bazı kelimeler verilmiştir. Aynı satırdaki kelimelere bakalım. Bu kelimelerin ilkinde olup ikincisinde olmayan harfleri bulalım. Ardından bulduğumuz harfleri verilen kutucuklara yazalım.

- ÖRTÜ'de var, ÖRGÜ'de yok.
- BELGE'de var, BİLGİ'de yok.
- BARDAK'da var, ÇARDAK'da yok.
- VALİ'de var, VASİ'de yok.
- İL'de var, EL'de yok.
- SAĞLIK'da var, SAZLIK'ta yok.

- SİYAH'da var, SEYYAH'da yok.
- TARAF'da var, TAVAF'ta yok.
- ÖŞÜR'de var, ÖZÜR'de yok.
- KASA'da var, KESE'de yok.
- DİYET'de var, NİYET'de yok.

- ADALET'de var, ASALET'de yok.
- YORGAN'da var, YORGUN'da yok.
- VEFA'da var, CEFA'da yok.
- EZAN'da var, OZAN'da yok.
- TORBA'da var, ÇORBA'da yok.

İSTİĞFAR

Kişinin Allah'tan günahlarının
bağışlanmasını istemesi.

İstiğfar, Yüce Allah'tan günah ve hataları bağışlamasını istemektir. Kur'an-ı Kerîm ve hadislerde istiğfar teşvik edilmiştir. İstiğfardan önce kişinin yaptığı hatanın farkına varması, pişmanlık duyması ve o hataya bir daha dönmeye karar vermesi gerekir. Arkasından da istiğfar ederek Yüce Allah'tan af ve bağışlanma dilemelidir. Bu bakımdan istiğfar sadece dil ile yapılan bir sözden ibaret değildir. Kişinin samimi olması ve günaha düşmemek için gayret sarf etmesi şarttır.

Rabbimiz buyuruyor ki

“Onlar, bir kötülük yaptıkları veya kendilerine zulmettikleri zaman, Allâh'ı hatırlayıp günahlarından dolayı hemen tövbe ve istiğfar ederler. Zaten günahları Allah'tan başka kim bağışlayabilir ki! Bir de onlar işledikleri günaha bile bile ısrar etmezler.” (Âl-i İmrân suresi, 135. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Bir kimse istiğfarı dilinden düşürmezse, Allah Teâlâ ona her darlıktan bir çıkış, her üzüntüden bir kurtuluş yolu gösterir ve ona ummadığı yerden rızık verir.” (Ebû Dâvûd, Vitir, 26; İbn-i Mâce, Edeb, 57.)

Biliyor musunuz?

Ayet ve hadislerde “istiğfar” kelimesi ile birlikte geçen ve âdeta onunla özdeşleşen bir kelime daha vardır, o da “tövbe” kelimesidir. Tövbe; kişinin şirk, küfür ve nifaktan imana, isyandan itaate, gûnahtan sevaba, yanlıştan doğruya yönelmesidir.

Aklıma Gelsin

- ▷ Tövbe
- ▷ Af
- ▷ Dua
- ▷ Merhamet
- ▷ Mağfîret
- ▷ İstemek
- ▷ Tevvâb
- ▷ Pişmanlık

Dua

“Allah’ım! Sen benim Rabbimsin! Senden başka hiçbir ilâh yoktur. Beni sen yarattın. Ben senin kulunum; gücüm yettiği kadarıyla senin akdîn ve va’dîn üzere bulunuyorum. Yaptığım fenalıkların şerrinden sana sığınırım. Üzerimde olan nimetlerini itiraf ederim, günahımı da itiraf ederim. Beni bağışla; çünkü senden başka hiçbir kimse günahları mağfîret edemez.” (Buhârî, Deavât, 2.)

KADER ve KAZA

Kader: ölçü ve miktar.

Kaza: hükmetmek ve gerçekleştirmek.

Allah'ın yarattıklarına ilişkin planını ve bunların gerçekleşmesini ifade etmek üzere kader ve kaza kelimeleri kullanılır. Bu iki terimi İslam alimleri şu şekilde tanımlamıştır. Sözlükte gücü yetmek, planlamak, ölçü ile yapmak, bir şeyin şeklini ve niteliğini belirlemek gibi manalara gelen kader, Allah'ın bütün nesne ve olayları ezeli ilmiyle bilip belirlemesi diye tarif edilir. Hükmetmek, muhkem ve sağlam yapmak, emretmek, yerine getirmek anlamlarındaki kaza ise Allah'ın nesne ve olaylara ilişkin ezeli planını gerçekleştirmesi şeklinde tanımlanır. Buna göre kaza, ezelde bilinen ve takdir edilen şeyin, zamanı ve yeri geldiğinde Allah (c.c.) tarafından yaratılması demektir.

Rabbimiz buyuruyor ki

“Şüphesiz biz her şeyi bir ölçüye göre yarattık.” (Kamer suresi, 49. ayet.)

“Onların hepsini yedi gök olarak iki günde yarattı ve her bir göğe görevlerini bildirdi. Dünya semasını da kandillerle süsledi ve güvenli kıldı. Bu, kudreti her şeye üstün olan, ilmi her şeyi kuşatan Allah'ın takdiridir.” (Fussilet suresi, 12. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

İbn Abbâs, bir gün aynı binit üzerinde Allah Resûlü'nün arkasındayken onun kendisine şöyle dediğini anlattı: “Delikanlı! Sana bazı şeyler öğreteceğim. Allah'ı gözet ki Allah da seni gözet sin. Allah'ı gözet ki Allah'ı (daima) yanında bulasın. Bir şey istediğinde Allah'tan iste! Yardıma muhtaç olduğunda Allah'tan yardım dile! Şunu bil ki bütün insanlar sana fayda vermek için toplansa Allah'ın takdiri dışında sana faydalı olamazlar. Ayrıca bütün insanlar sana zarar vermek için toplansa Allah'ın takdiri dışında sana hiçbir şeyde zarar veremezler. Bu konuda kalemler kaldırılmış (karar verilmiş), sayfalar kurumuştur (hüküm kesinleşmiştir).”

(Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 59.)

Aklıma Gelsin

- ▷ Ecel
- ▷ Ölçü
- ▷ Ömür
- ▷ Düzen
- ▷ Hayır
- ▷ Miktar
- ▷ Şer
- ▷ Hükmetmek
- ▷ Tevekkül
- ▷ Karar Vermek

Biliyor musunuz?

İlim: Allah'ın (c.c.) gerek duyular âlemini gerekse duyu ötesine ait bütün nesne ve olayları bilmesidir.

İrade: Allah'ın (c.c.) her şeye gücünün yetmesi, dilediğini dilediği zamanda var veya yok etmesidir.

Kudret: Allah'ın (c.c.) güç yetirmesi ve dilediğini dilediği şekilde yapmasıdır.

Dikkat Edelim

Kader ve kazaya iman; Allah'ın (c.c.) ilminin sonsuz olduğunu, her şeyi kuşatan bir iradesi bulunduğunu ve O'nun kudretinin bütün varlıklardan üstün olduğunu kabul etmektir. Bu yönüyle kader ve kazaya iman, Allah'a (c.c.) iman etmenin doğal neticesidir ve İslam'ın inanç esaslarındandır.

SÜRGÜN ÜLKEDEN BAŞKENTLER BAŞKENTİNE

...

Ülkedeki kuşlardan ne haber vardır
Mezarlardan bile yükselen bir bahar vardır
Aşk celladından ne çıkar madem ki yâr vardır
Yoktan da vardan da öte bir Var vardır
Hep suç bende değil beni yakıp yıkan bir nazar vardır
O şarkıya özenip söylenecek mısralar vardır
Sakın kader deme kaderin üstünde bir kader vardır
Ne yapsalar boş göklerden gelen bir karar vardır
Gün batsa ne olur geceyi onaran bir mimar vardır
Yanmışsam külümden yapılan bir hisar vardır
Yenilgi yenilgi büyüyen bir zafer vardır
Sırların sırrına ermek için sende anahtar vardır
Göğsünde sürgününü geri çağıran bir damar vardır
Senden umut kesmem kalbinde merhamet adlı bir çınar vardır
Sevgili
En sevgili
Ey sevgili

(Sezai Karakoç, Gün Doğmadan, s. 433.)

KADERDEN KADERE

Hicretin on yedinci senesinde Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh komutasındaki İslâm ordusu, Şam'a gelen Hz. Ömer ile Suriye-Hicaz sınırındaki Serğ Köyü'nde buluşur. Ebû Ubeyde, Şam civarında veba salgını olduğunu bildirir. Hz. Ömer de durumu görüşmek üzere muhacir ve ensarı toplar ve istişarelerde bulunur. Ne var ki istişarelerden bir sonuç alınamaz. Kimisi, "Sen bir görev için çıktın, bundan geri dönmeni uygun görmüyoruz." derken kimisi de, "İnsanları tehlikeye atmanı doğru bulmuyoruz." der. Hz. Ömer, istişarelerine devam eder ve son olarak Mekke fethine katılmış muhacirlerle, Kureyş'in ileri gelenlerini toplar. Bu son istişareden ittifakla geri dönme ve insanları veba tehlikesine atmama görüşü çıkar. Bunun üzerine Hz. Ömer, Medine'ye geri dönülmesi emrini verir. Fakat ordu komutanı Ebû Ubeyde, bu durumu kader inancıyla bağdaştırmamış olacak ki halife'ye, "Allah'ın kaderinden mi kaçırıyorsun?" diye sorar. Hz. Ömer, Keşke bunu sen söylemiş olmasay-

dın Ey Ebû Ubeyde. Evet, Allah'ın bir kaderinden diğer bir kaderine kaçıyoruz." diye cevap verir ve şöyle devam eder: "Develerini otlatmak için, biri verimli diğeri kıraç iki yamaçlı bir vadiye götürsen ve onları ister otu bol yerde ister çorak yerde otlatsan, sonuçta her iki yerde de Allah'ın kaderiyle otlatmış olmaz mısın?" diye sorar. Bu sırada, daha önce bir işi için aralarından ayrılmış olan Abdurrahman b. Avf çıkagelir ve bu konuyla ilgili bende bir bilgi var diyerek Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğunu nakleder: "Şayet bir yerde veba hastalığı olduğunu işitirseniz oraya gitmeyin. Bir yerde veba hastalığı çıkarsa ve siz orada bulunursanız vebadan kaçarak oradan çıkmayın." Kararının isabetli olduğu Resûlullah'ın hadisiyle de teyit edilince, Hz. Ömer, Allah'a hamdeder, orduya geri çekilme emri verip Medine'ye döner.

(bk. Müslim, Selâm, 98.)

KIYAMET

Yüce Allah'ın ezelde takdir ettiği zaman gelince, dünyadaki bütün canlıların ölmesi ve bu dünya hayatının sona ermesi.

Kıyamet kelimesi “kalkmak, dikilip ayakta durmak” manasındaki kıyam kökünden gelir. Sözlükte dikilmek, ayağa kalkmak, durmak ve canlıların Allah huzurunda saygıyla duracakları gün anlamlarına gelen kıyamet, hem dünya hayatının sona ermesini hem de ahiret hayatının başlamasını ifade etmektedir. İnsanlar kıyametten sonra yeniden diriltilecekler ve dünyada yapıp ettiklerinin karşılığını görmek üzere hesaba çekileceklerdir.

Rabbimiz buyuruyor ki

“Sana, ne zaman kopacak diye kıyamet vaktini soruyorlar. De ki; onun bilgisi yalnızca Rabbimin katındadır. Onu tam vaktinde koparacak olan O'ndan başkası değildir. Onun ağırlığına göklerde ve yerde dayanacak bir kimse yoktur. O size ansızın gelecektir. Sanki sen onu çok iyi biliyormuşsun gibi sana soruyorlar. De ki, onun bilgisi Allah katındadır. Fakat insanların çoğu bunu bilmezler.” (A'raf suresi, 187. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Aranızdan en çok sevdiğim ve kıyamet günü en yakınımda bulunacak kimseler, güzel ahlâk sahibi olanlarıdır.” (Tirmizî, Birr, 71.)

Biliyor musunuz?

Kıyamet ne zaman kopacak?

Kıyametin ne zaman kopacağını Allah'tan başka kimse bilemez. Bu durum Kur'an'da "İnsanlar senden kıyametin ne zaman kopacağını soruyorlar. 'Bunun bilgisi yalnızca Allah katındadır.' de. Nereden bileceksin, belki de kıyamet yakında olacak." ayetiyle bildirilmiştir. Bir mümine düşen her an Rabbinin huzurunda hesap vermeye hazır olmaktır. (bk. Ahzâb suresi, 63. ayet.)

Aklıma Gelsin

▷ İsrail	▷ Mizan
▷ Sur	▷ Sevap
▷ Ölüm	▷ Günah
▷ Ahiret	▷ Mahşer
▷ Hesap	▷ Sırat

Biliyor musunuz?

Kıyamet nasıl kopacak?

Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde kıyametin nasıl kopacağına dair çeşitli tasvirler yapılmaktadır. Bu tasvirlerin ortak noktası dünyada var olan düzenin bozulacağı ve hayatın sona ereceği yönündedir. Kıyamet insanlar için dehşet verici bir olay olarak nitelendirilmektedir ve İsrail adındaki meleğin sura üfürmesiyle başlayacaktır. (bk. İnfitar suresi, 1-5. ayetler; Hâkka suresi, 13-16. ayetler.)

KUR'AN

**Son peygamber Hz. Muhammed'e
(s.a.v.) gönderilen son ilahi kitap.**

Kur'an-ı Kerim, tüm insanlara gönderilmiş ve hükmü kıyamete kadar sürecek olan son ilâhî kitaptır. Son peygamber Hz. Muhammed'e (s.a.v.) Arapça olarak indirilmiştir. Hiçbir şekilde tahrif edilmeden, orijinal haliyle günümüze kadar gelmiştir. Kur'an, Hz. Peygamber'e ilk defa kırk yaşlarındayken Ramazan ayında, mübarek Kadir gecesinde indirilmeye başlanmıştır. Hz. Peygamber'e inen ilk ayetler Alak suresinin ilk beş ayetidir.

Rabbimiz buyuruyor ki

“Şüphesiz ki bu Kur'an en doğru yola iletir; iyi davranışlarda bulunan müminlere, kendileri için büyük bir mükâfat olduğunu müjdeler.” (İsrâ suresi, 9. ayet.)

“Ey insanlar! İşte size Rabbinizden bir öğüt, kalple-re bir şifa ve inananlar için yol gösterici bir rehber ve rahmet olan Kur'an geldi.” (Yunus suresi, 57. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Sizin en hayırlınız, Kur'an'ı öğrenen ve öğretendir.” (Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'ân, 15.)

“Kur'an'ı ezberleyip okuyan kişi, Allah katındaki seçkin meleklerle birlikte olacaktır. Kur'an'ı zorla-narak da olsa devamlı okumaya çalışan kişiye ise iki kat ecir vardır.” (Buhârî, Tefsîr, 1.)

Dikkat Edelim

KUR'AN;

- * Hidayet kaynağıdır.
- * Yol göstericidir.
- * İnsanları karanlıklardan aydınlığa çıkarır.
- * Rehberdir.
- * Müjdeleyicidir.
- * Uyarıcıdır.
- * Mutluluk kaynağıdır.
- * Rahmet ve şifa kaynağıdır.
- * Yüce, şerefli, aziz, hikmet dolu bir kitaptır.
- * Sözlerin en güzelidir.
- * Korunmuş bir kitaptır.
- * Anlaşılır ve kolaylaştırılmış bir kitaptır.

Aklıma Gelsin

▷ Vahiy	▷ Ayet
▷ Peygamber	▷ Din
▷ Kitap	▷ Hatim
▷ Sure	▷ Mukabele

Kur'an Rabbimiz'in yaktığı ılık
Bu millet Kur'an'a ezelden âşık
O bal çömleğidir dal kaşık kaşık
Kur'an'ı elinden bırakma kardeş

Emelin doğruyu, hakkı bulmaksa
Cennet'e girmekse, mutlu olmaksa
Bilgiyi doğrudan Hak'tan almaksa
Başka bir kitaba sen bakma kardeş

Lafzı güzel onun mânası güzel
Eşsiz vasıfları kendine özel
Güzelleşmek için gel Kur'an'a gel
Bu nûr ırmağına gir, çıkma kardeş

Dünyayı istersen Kur'an'a sarıl
Ukbâyı istersen Furkan'a sarıl
Kur'an'dan aldığın irfana sarıl
Başka bir vâdiye sen akma kardeş

Hayrettin Karaman

Aşağıda bazı sureler parantez içinde harfleri karışmış bir şekilde verilmiştir. Tanımlarına bakarak sure isimlerini bulalım.

(İAFHAT)

Mekke'de inmiştir. 7 ayettir. Kur'an-ı Kerim'i okumaya ilk bu sure ile başlanır. Ayrıca namazların her rekâtında okunan bir suredir. Bu sure hangisidir?

(İFL)

Mekke'de inmiştir. 5 ayettir. Kâbe'yi yıkmak isteyen Ebrehe ordusunun Mekke'ye hücumu ve sonunda nasıl helak edildiği anlatılır. Bu sure hangisidir?

(KUEYŞR)

Mekke'de inmiştir. 4 ayettir. Peygamberimizin kabilesinin ismi bu sureye verilmiştir. Allah tarafından verilen nimetler bu kabileye anlatılır. Bu sure hangisidir?

(TEBBTE)

Mekke'de inmiştir. 5 ayettir. Surede Ebu Leheb ve hanımının güvendiği malı ve itibarının kendilerine fayda sağlamadığı ve nasıl helak oldukları anlatılır. Bu sure hangisidir?

(SNA)

Medine'de inmiştir. 6 ayettir. Sure vesvese veren şeytandan, cin ve insanların şerrinden, Allah'a sığınmamızı anlatır. Bu sure hangisidir?

(İHLŞA)

Mekke'de inmiştir. 4 ayettir. Allah Teâlâ'yı tanıtır. Tevhit ilkesinin özüdür. Bu sebeple bu sure, Kur'an-ı Kerim'in üçte birine denktir. Bu sure hangisidir?

(ACH)

Mekke'de inmiştir. 78 ayettir. Hz. İbrahim'e, Beytullah'ı yani Kâbe'yi haccetmeye gelecekler için orayı temiz tutmasının, insanları haccetmeye çağırmasının buyrulduğu ayetler vardır.

KÜLLİ İRADE

**Yüce Allah'ın her şeyi kuşatan
sınırsız iradesi.**

Küllî irade; Allah'ın istediğini istediği gibi dilemesi ve yapması anlamında Allah'ın mutlak ve sınırsız iradesidir. Küllî irade, her şeye hâkim olan, her şeyi içine alan iradedir. Yaratma fiili ile birlikte ele alınır. Her şeyin yaratıcısı Allah'tır; hakiki irade de ona mahsustur. Evrende hiçbir şey Allah'ın küllî iradesinin kapsamı dışında kalmaz. Allah insanı da irade sahibi bir varlık olarak yaratmıştır. Ancak insanın iradesi sınırlıdır. Bu nedenle insanın iradesi cüzi irade olarak adlandırılır. İnsan dünya hayatında bir imtihandır. Bu imtihanda doğru olanı akli ve iradesiyle bulacak ve yapacak donanıma sahip olarak yaratılmıştır. Özgür iradesiyle yapıp ettiklerinden sorumludur.

Rabbimiz buyuruyor ki

“Allah sana bir sıkıntı verirse, onu O'ndan başkası gideremez. Sana bir iyilik dilerse O'nun nimetini engelleyecek yoktur. O'nu kullarından dilediğine verir. O, bağışlayandır, merhametlidir.” (Yunus suresi, 107. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Allah'ın dilediği olur, dilemediği de olmaz.” (Ebû Dâvûd, Edeb, 100-101.)

○ Aklıma Gelsin

- ▷ Allah
- ▷ Tercih
- ▷ Kader
- ▷ Takdir
- ▷ Kudret
- ▷ İstemek
- ▷ Dilemek
- ▷ Cüzi İrade.

○ Dikkat Edelim

Ne zaman, nerede, hangi anneden doğacağımıza; hangi ırktan olacağımıza biz karar veremeyiz. Göz rengimiz, ten rengimiz, saç rengimiz bütün bunlar bizim irademiz dışında Yüce Allah'ın takdiri ile gerçekleşir ve külli irade alanına girer. Bu konularda cüzi iradenin bir etkisi yoktur.

Yazı yazmak, oturmak, kalkmak, çalışmak, namaz kılmak, iyi veya kötü davranışta bulunmak özgür irademizle seçerek yaptığımız davranışlardır ve cüzi irade alanına girer.

MEZHEP

Dinin inanç esaslarını veya amelî hükümlerini anlama ve yorumlama konusunda ortaya çıkan farklı ekoller.

Mezhep, sözlükte gidecek yer ve yol manasına gelir. Terim olarak dinimizin hükümlerinin dayandığı delilleri bulan ve bunlardan hüküm çıkaran âlimlerin ortaya koyduğu görüşlerdir. Mezhep, İslam âlimlerinin dinin ayrıntılarına ilişkin konularda, kendine özgü kurallar ve yöntemlerle oluşturdukları görüşler toplamıdır. İslam tarihinde hukuki, siyasi ve itikadi bütün görüşler ve akımlar hakkında 'mezhep' kavramı kullanılmıştır. Ehl-i sünnet mezhepleri birbirinin içtihat ve kanaatlerine saygı göstermişlerdir. Herhangi bir meselede kendi mezheplerinde görüş olmadığında diğer mezheplerin görüşlerinden de yararlanmışlardır.

Biliyor musunuz?

İslam tarihinde ortaya çıkan mezhepler şunlardır:

Fıkhi Ameli Mezhepler:

Hanefilik, Malikilik, Şafilik, Hanbelilik, Caferilik.

İtikadi Siyasi mezhepler:

Ehl-i Sünnet (Selefilik, Eşarilik, Matüridilik), Haricilik, Mutezile, Şia.

Aklıma Gelsin

▷ Düşünce	▷ Fırka
▷ Yorum	▷ Grup
▷ İhtilaf	▷ Hüküm
▷ Farklılık	▷ Fıkıh
▷ Çeşitlilik	▷ İtikat

Mezheplerin Ortaya Çıkış Nedenleri

► **Kültürel Değişim:** İslam dininin ilk yıllarında Müslümanlar dinî konularda Hz. Muhammed'e (s.a.v.) soru sorabiliyor ve bakış açılarını buna göre belirleyebiliyorlardı. Çünkü o, insanların dini anlayabilmesi için Allah (c.c.) tarafından görevlendirilmiş bir peygamberdi. Üzerine düşen tebliğ görevini yerine getiren Hz. Peygamber (s.a.v.), Müslümanların sorunlarına çözüm yolları gösteriyor ve davranışlarıyla onlara örnek oluyordu. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) vefatından sonra İslam dini Kuzey Afrika, Suriye, Irak, Anadolu, Kafkasya, İran, Orta Asya ve Hindistan'a kadar ulaştı. Buralarda yaşayan insanlar kendi tarihi ve kültürel değerlerinin bir kısmını devam ettirerek İslam'a dayalı yeni bir yaşam tarzı geliştirdiler. Bu toplumlar eski yaşantılarını, kültürel alışkanlıklarını tamamen terk etmeden Müslüman oldular. Bundan dolayı toplumların din anlayışları da eski kültürlerinden izler taşıyarak şekillendi.

► **İnsanın Yapısı:** Dünyadaki bütün insanlar birbirinden farklıdır. İnsanların görüntü ve biçimleri nasıl birbirlerinden farklıysa kişilikleri, huyları, akıl ve düşünme yetenekleri de farklıdır. İnsanlardan bazıları dinin şekil ve merasim boyutunu önemserken bazıları da dinin özünü ve anlam boyutunu ön planda tutabilir. Bundan dolayı da dini anlama ve yaşama biçimlerinde farklılıklar oluşur.

► **Toplumun Yapısı:** Toplum değişken bir yapıya sahiptir. Yeni ortaya çıkan sorunların çözüme kavuşturulması sürecinde dini anlayışlar ve yorumlar devreye girer. Böylelikle insanların bireysel ve toplumsal problemlerine çözümler üretilmiş olur. Toplumun ihtiyaçlarını karşılayabilmek için din, temel ilkelerine bağlı kalmak şartıyla toplumun yeni ihtiyaçlarına göre yorumlanabilir.

► **Sosyoekonomik Sebepler:** Toplamların ekonomik düzeyleri de farklı din anlayışlarının ortaya çıkmasına sebep olabilir. İş koşulları, çalışma şartları, ihtiyaçların azlığı ya da çokluğu gibi durumlar dini meselelere farklı yorumlar getirilmesine yol açabilir. Ayrıca dini metinlerin yorumlamaya açık yapısı, siyasi ihtilaflar ve coğrafi farklılıklar da mezheplerin ortaya çıkmasında etkili olmuştur.

MUCİZE

**Peygamberlerin doğruluğunu kanıtlamak için
Allah tarafından yaratılan harikulade olay.**

Mucize; peygamberlere Allah tarafından bahşedilen, onların peygamberliğini kanıtlayan olağanüstü olaylardır. Her ne kadar inkârcılar mucizeyi peygamberden isteseler de aslında mucize göstermek peygamberin elinde değildir. Bu açıdan mucize isteğinin muhatabı Allah'tır. Bunun içindir ki Yüce Allah, elçilerini tarihin hiçbir döneminde inkârcılar karşısında yardımsız bırakmamış, onları kendi dönemlerinde yaşayan insanların aşına oldukları ve duyulara hitap eden (hissî) harikuladeliklerle desteklemiştir.

Rabbimiz buyuruyor ki

“Musa, (Firavun'a geldi ve şöyle dedi) ‘Ey Firavun! Ben âlemlerin Rabbi tarafından gönderilen bir peygamberim. Benim görevim Allah hakkında sadece gerçeği söylemektir. Size Rabbinizden bir mucize getirdim, İsrâiloğulları'nı bırak (onlara özgürlüklerini ver) benimle gelsinler.’ dedi. Firavun, ‘Eğer gerçekten bir mucize getirdiysen ve doğru söylüyorsan onu göster bakalım.’ diyerek cevap verdi. (Bunun üzerine) Musa, asâsını yere bıraktı ve o anda asâ sahici bir yılan oluverdi. Musa elini koynuna sokup çıkardı. Birdenbire o el, seyredenlere bembeyaz göründü.” (A'râf suresi, 104-108. ayetler.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Hiçbir peygamber yoktur ki ona insanların imanına sebep olan mucizeler verilmiş olmasın. Bana verilen mucize ise, ancak bana vahyolunan bir vahiydir. Onun için kıyamet gününde ümmeti en fazla olan peygamberin ben olacağımı ümit ediyorum.” (Buhârî, İ'tisâm, 1.)

Kur'an'dan Mucize Örnekleri:

- ✧ Hz. Musa'nın yere attığı asâsının bir yılana dönüşüp sihirbazların göz yanıltması oyuncaklarını yutması. (bk. A'raf suresi, 115-117. ayetler.)
- ✧ Hz. İsa'nın kuş şeklinde yağurduğu çamura üfleme ve bunun Allah'ın izniyle kuşa dönüşmesi, anadan doğma bir körün gözlerini açması, alacalıyı iyileştirmesi, ölüleri diriltmesi. (bk. Âl-i imrân suresi, 49. ayet.)
- ✧ Hz. Süleyman'a kuşdilinin öğretilmesi, onun kuşlardan, insanlardan ve cinlerden müteşekkil bir ordusunun olması. (bk. Neml suresi, 16-17. ayetler.)
- ✧ Hz. İbrahim'in atıldığı ateşte yanmaması. (bk. Enbiyâ suresi, 69. ayet.)
- ✧ Hz. Musa'nın, asâsıyla kayaya vurması neticesinde kayadan on iki pınarın fışkırması, gökten kudret helvası ile bıldırcın eti indirmesi ve kavminin gölgelenmesi için bulut getirmesi. (bk. A'raf suresi, 160. ayet.)
- ✧ Hz. İsa'nın, kavminin evlerinde sakladıklarını ve yedikleri yiyecekleri onlara haber vermesi, gökten yiyecek dolu bir sofrayı indirmesi. (bk. Âl-i imrân suresi, 48-49. ayetler; Mâide suresi, 112-115. ayetler.)

- ▷ Allah
- ▷ Yardım
- ▷ Peygamber
- ▷ Delil
- ▷ Olağanüstü
- ▷ İspat

MÜKELLEFİYET

Dinin emirlerini yerine getirip yasaklarından sakınmakla sorumlu olma hali.

Mükellefiyet akli dengesi yerinde, ergenlik çağına ulaşmış kimselerin dinin emir ve yasakları karşısında sorumlu ve yükümlü tutulmasıdır. Dinin emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından kaçınmakla sorumlu tutulan kimseye mükellef denir. İslam’a göre akıl ve irade ibadetle mükellef olmanın şartlarıdır. Kişinin, akletme ve irade kabiliyetinin bulunmadığı uyku, baygınlık, delilik gibi durumlarda ibadet mükellefiyeti yoktur. İslam dinine göre mükellefin davranışları (Ef’al-i Mükellefin) farz, vacip, sünnet, müstehap, mubah, haram ve mekruh olarak sınıflandırılır.

Rabbimiz buyuruyor ki

“Allah kimseyi gücünden fazlasıyla yükümlü tutmaz. Herkesin kazandığı hayır kendi lehine, işlediği kötülük de kendi aleyhinedir. Ey Rabbimiz! Unutur yahut hatâ edersek bizi cezalandırma. Ey Rabbimiz! Bize, daha öncekilere yüklediğin gibi ağır bir yük yükleme. Ey Rabbimiz! Gücümüzün yetmediği şeylerle bizi yükümlü tutma. Günahlarımızı affet. Bizi bağışla. Bize merhamet et. Bizim dostumuz ve yardımcımız Sensin; kâfırlar güruhuna karşı Sen bize yardım et.” (Bakara suresi, 286. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Üç kişiden sorumluluk kaldırılmıştır: Uyuyandan uyanıncaya kadar, akıl hastalığına duçar olandan akli başına gelinceye kadar ve çocuktan bulûğ (ergenlik) çağına gelinceye kadar.” (Ebû Dâvûd, Hudûd, 17.)

Mükellefiyetin şartı kişinin akli dengesi yerinde olarak ergenlik çağına ulaşmış olmasıdır.

Akıl hastaları ile çocukların dini sorumluluğu yoktur, mükellef sayılmazlar.

Allah'a karşı yükümlülüklerde herkes kendisinden sorumludur. (bkz. Nisa suresi, 84. ayet.)

Kur'an'da, Yüce Allah'ın kimseye gücünün yetmediği şeyi yüklemeyeceği bildirilmiştir. (bkz. Bakara suresi, 233. ayet.)

 Aklıma Gelsin

▷ Farz	▷ Mubah
▷ Vacip	▷ Haram
▷ Sünnet	▷ Mekruh
▷ Müstehap	▷ Sorumluluk

ÖMÜR VE ECEL

Ömür; Yüce Allah'ın varlıklar için belirlediği yaşam süresi.
Ecel; yaşam süresinin sona ermesi.

Atomdan yıldızlara, hücreden en büyük organizmalara, bireylerden toplumlara kadar canlı cansız her şeyin evrende kaldığı bir süre vardır. Bu süre dolunca ecel gelir ve o şeyin ömrü sona erer. Her şeyin yaşam süresi ve eceli Yüce Allah tarafından belirlenmiştir. Eceli geldiğinde hiçbir güç onu erteleyemez ya da öne çekemez.

○ Rabbimiz buyuruyor ki

“O öyle bir Rabb'dir ki sizi çamurdan yaratmış sonra (her birinize) bir ecel tayin etmiştir. (Kıyametin kopması için) belirlenmiş bir ecel de O'nun katındadır. Siz ise hâlâ şüphe ediyorsunuz. (En'âm suresi, 2. ayet.)

“Her ümmetin bir eceli vardır. Ecelleri gelince ne bir an geri kalırlar ne de bir an ileri gidebilirler.” (Arâf suresi, 34. ayet.)

“Her can ölümü tadacaktır. Sonra bize döndürüleceksiniz.” (Ankebut suresi, 57. ayet.)

○ Peygamberimiz buyuruyor ki

“Beş şey gelmeden önce beş şeyin değerini iyi bilmelisin; ihtiyarlığından önce gençliğinin, hastalığından önce sağlığının, yokluğundan önce varlığının, meşguliyetinden önce boş vaktinin ve ölümünden önce hayatının.”

(Hâkim, Müstedrek, IV, 341.)

“İnsanoğlu kıyamet günü beş şeyden hesaba çekilmedikçe yerinden kımıldayamayacaktır: Ömrünü nasıl tükettiğinden, gençliğini nasıl yıprattığından, malını nereden kazanıp nerede harcadığından ve öğrendiği bilgilerle nasıl amel ettiğinden.” (Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 1.)

Aklıma Gelsin

- ▷ Hayat
- ▷ Ölüm
- ▷ Süre
- ▷ Vakit
- ▷ Dünya
- ▷ Ahiret
- ▷ İmtihan
- ▷ Hesap

Dikkat Edelim

İnsan yaşam süresini ve ölümü kendi belirleyemese de hayatını en güzel, en faydalı şekilde geçirmekten ve ölüm sonrası sonsuz hayatına en güzel şekilde hazırlanmaktan sorumludur. Dünya hayatı her ne kadar geçici ve kısa olsa da ahiretin tarlası olması açısından çok önemlidir. Ölüm bir son değil sonsuz ahiret hayatının başlangıcıdır. İman edip, salih ameller işleyenler ölümden değil ahirette verecekleri hesap için endişe ederler ve Allah'ın rızasını kazanmak için kendilerine verilen ömrü fırsat bilip bu uğurda çalışırlar.

RIZIK

Allah'ın canlılara verdiği maddî
ve mânevî nimetler.

Rızık kelime olarak azık, yenilen, içilen ve faydalanılan şey anlamına gelir. Yegâne rızık verici Allah'tır. Kur'an'da "Yeryüzünde yürüyen her canlının rızkı, yalnızca Allah'ın üzerinedir..." (Hûd suresi, 6. ayet.) buyrulur, tüm canlıların rızkını verenin Allah olduğu bildirilmiştir. Her türlü yiyecek, içecek, giyecek, kullanılan eşya, mal, mülk, para, mücevher ve servet, çoluk çocuk ve eş, faydalanılan yetenekler, bilgi ve hikmet, gönüllerin ve vücudun her türlü gıdası, en küçüğünden en büyüğüne kadar yararlandığımız her şey rızık kapsamındadır.

Rabbimiz buyuruyor ki

Allah'ın size helâl ve temiz olarak verdiği rızıklardan yi-yin. Eğer yalnız ona ibadet ediyorsanız, Allah'ın nimetine şükredin. (Nahl suresi, 114. ayet.)

Yeryüzünü sizin için kullanışlı hale getiren O'dur. Üzerin-de dolaşın ve Allah'ın rızkından yiyip için; (ama unutma-yın ki) dönüş yalnız Allah'adır. (Mülk, suresi, 15. ayet.)

O, size âyetlerini gösteren, sizin için gökten bir rızık in-direndir. Ancak O'na yönelen, düşünüp ibret alır. (Mü'min suresi, 13. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

"Kesinlikle hiç kimse kendi el emeğinden daha hayırlı bir yemek yememiştir..." (Buhârî, Büyû, 15.)

"Kime bir nimet verilir ve o da o nimeti dile getirirse, onun şükrünü yerine getirmiş olur. Eğer onu gizlerse, nimete nankörlük etmiş olur." (Ebû Dâvûd, Edeb 11.)

"Allah, nimetinin eserinin kulunun üzerinde görülmesini sever." (Tirmizî, Edeb, 54.)

Aklıma Gelsin

- ▷ Emek
- ▷ Kazanç
- ▷ Nasip
- ▷ Kısmet
- ▷ Rahmet
- ▷ Zenginlik
- ▷ Fakirlik
- ▷ İsrâf

Dua

Allah'ım! Günahlarımı bağışla, evime ve yurduma huzur ver. Rızkımı bereketli eyle.

 Biliyor musunuz?

Er-Rezzak

Allah'ın (c.c.) 99 güzel isminden birisidir.
Kesintisiz biçimde çokça rızık veren demektir.

 Küpe

Çalışmak, rızık kapısının anahtarıdır.

الرَّزَّاقُ

Şakik Belhi, rızık temin etmek için çalışmazdı. Bir ara hac dolayısıyla Mekke’de İbrahim İbni Edhem onunla karşılaştı. Ona rızık temin etmek için niçin çalışmadığını sordu. Şakik Belhi bunun sebebini şöyle anlattı:

- Bir zamanlar çölde yolculuk yapıyordum. Çöl ortasında kanadı kırık bir kuş gördüm. Hareket edemiyor, uçamıyordu. Kendi kendime “Bak bakalım bu kuş nereden ve nasıl besleniyor?” dedim ve biraz ileride bir yere saklanarak beklemeye başladım. Derken ağzında bir çekirge bulunan bir kuş uçararak geldi ve çekirgeyi kanadı kırık kuşun ağzına bıraktı. Bundan sonra ben de kendi kendime şöyle dedim: “Bu sağlam kuşa, bu kanadı kırık kuşu besleyen Allah, her nerede olursam olayım beni de besler!” Çalışmayı bıraktım, sırf ibadetle meşgul olmaya başladım.

Bunun üzerine İbrahim İbni Edhem ona şöyle dedi:

- “Niçin sakat kuşu besleyen sağlam kuş olmuyorsun ki daha faziletli, şerefli olasın!” İşitmedin mi Allah Rasulü (s.a.v) ne buyuruyor: “Veren el, alan elden hayırlıdır.” (Buhârî, Zekât, 18.)

Hem her zaman, her işinde, her şeyin en yüksek derecesine talip olmak müminin şanındandır. Çünkü Allah’ın (c.c.) iyi kulları mertebesine ancak bu şekilde yükselir.

İbrahim İbni Edhem’in bu sözleri üzerine Şakik Belhi, yanlış yolda olduğunu anladı, O’nun elini öptü ve: “Sen bizim üstadımızsın!” dedi.

(İmam Gazali, İlahi Nizam, s. 204.)

SADAKA

Müslümanın Allah rızası için yaptığı her türlü iyilik.

Sadaka kavramı en geniş anlamda bir Müslümanın Allah'ın (c.c.) sevgisini kazanmak amacıyla yaptığı her türlü hayırlı iş ve iyilik anlamında kullanılır. Sadaka, Kur'an'da bazı ayetlerde zekât anlamında da kullanılmıştır.

Sadaka-i Fıtır: Senede bir defa Ramazan bayramından önce fakirlere verilmesi gereken sadakadır. Buna fitre de denir. Fitre miktarının alt sınırı bir kişinin bir günlük yemek masrafıdır.

Sadaka-i Cariye: Vefatından sonra da kişiye sevap kazandırmaya devam eden sadakadır. İnsanların yararlandıkları okul, cami, hastane, çeşme, yol gibi kalıcı hayır işleri öldükten sonra da bu hayırları yapan kimselere sevap kazandırmaya devam eder.

Aklıma Gelsin

- ▶ Zekât
- ▶ Yardım
- ▶ Hayır
- ▶ Fedakârlık
- ▶ İyilik
- ▶ İnfak

Küpe

Az sadaka çok belâyı defeder.

Atasözü

Şiir

Ne sadaka, ne zekât, ne verdiğin yemekler;
Başa kakarsan eğer, boşa çıkar emekler.

Cengiz Numanoğlu

Rabbimiz buyuruyor ki

“Sadaka veren erkekler ve sadaka veren kadınlar ile Allah'a güzel bir borç verenlere, harcadıkları şey kat kat ödenir, üstelik onlar için bitmez tükenmez bir de ödül vardır.” (Hadîd suresi, 18. ayet.)

“Sizden birine ölüm gelip de ‘Rabbim, ne olurdu ecelimi yakın bir zamana erteleyeseydin de sadaka verip iyi kullardan olaydım’ demeden önce size rızık olarak verdiğimiz şeylerden hayırda harcayın.” (Münâfıkûn suresi, 10. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Her iyilik bir sadakadır.” (Buhârî, Edeb, 33.)

“Kim helal kazancından bir hurma miktarı sadaka verirse -ki Allah sadece helal olanı kabul eder- Allah o sadakayı büyük bir hoşnutlukla kabul eder. Sonra onu sahibi için sizden birinizin tayını yetiştirdiği gibi özenle dağ gibi olana kadar büyütür, bereketlendirir.” (Buhârî, Zekât, 8.)

“Bir adam Hz. Peygamber'e, 'Ey Allah'ın Resulü, hangi sadaka en faziletlidir?' diye sordu. Hz. Peygamber, 'Sağlıklıyken, fakirlik endişesi ve zengin olma hırsı ile hareket ederken sadaka vermemdir. Sadaka vermeyi son nefesini yaşadığın ana kadar erteleme...' buyurdu.” (Buhârî, Vesâyâ, 7.)

Biliyor musunuz?

Sadaka taşı: Osmanlı döneminde sadaka vermek isteyenler verebilecekleri miktarı özel yapılmış taşların üzerindeki küçük çukurca yere bırakırlardı. Muhtaç olanlar da ihtiyaç duydukları miktarı oradan alırlar böylece yardım edenle yardım edilen birbirini görmez, en ufak bir incinme söz konusu olmazdı.

SIRAT-I MÜSTAKİM

Dosdoğru yol, İslam dini.

Sözlükte “anayol; doğru ve apaçık yol” manalarına gelen sırat ile “dengeli ve dosdoğru” anlamındaki müstakim kelimelerinden oluşan sırat-ı müstakim “apaçık, dosdoğru ve hak yol” demektir. Sırat-ı müstakim Kur'an'da hak ve hakikat yolu anlamında kullanılır. Fatiha suresinde geçen sırat-ı müstakim “kendilerine nimet verilenlerin yolu” şeklinde açıklanmıştır. Bu ifade, kendilerine nimet verilenlerin açıklandığı Nisâ suresi 69. ayetle birlikte değerlendirildiğinde sırat-ı müstakimin peygamberlerin, siddiklerin, şehitlerin ve salihlerin yolu olduğu anlaşılır.

Rabbimiz buyuruyor ki

“Allah, rızasını gözetenleri onunla, selamet yollarına eriştirir ve onları, izni ile karanlıklardan aydınlığa çıkarır. Onları doğru yola iletir.” (Mâide suresi, 16. ayet)

“Allah, benim de Rabbim sizin de Rabbinizdir. Öyle ise O'na kulluk edin. İşte bu doğru yoldur.” (Âl-i İmrân suresi, 51. ayet.)

“Yalnız Sana kulluk eder, yalnız Senden yardım isteriz. Bizi dosdoğru yola ilet. Kendilerine nimetler verdiğin kullarının yoluna ilet. Gazabına uğramış yahut sapmış olanların yoluna değil.” (Fatiha suresi, 5-7. ayetler.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Sözlerin en güzeli Allah'ın kitabıdır. Yolların en doğrusu Muhammed'in yoludur.” (Buhârî, Edeb, 70; İ'tisam, 2; Müslim, Cum'a, 43.)

Küpe

“Doğruluk, Allah’ın rızasını muciptir. Sırat-ı müstakim üzerinde yürüyenin kaybolduğu görülmemiştir.”

Şeyh Sadi Şirazî

Aklıma Gelsin

- ▷ İstikamet
- ▷ Doğruluk
- ▷ İslam
- ▷ Tevhid
- ▷ Hak yol
- ▷ Dosdoğru yol

Billiyor musunuz?

SIRAT-I MÜSTAKİM KUR’AN-I KERİMDİR

“Resûlullah “Muhakkak ki ileride kapkaranlık geceler misâli fitneler olacak!” buyurdu. “Onlardan kurtuluşun yolu nedir, ey Allah’ın Resûlü?” denildi. Buyurdu: “Allah’ın kitabı! Onda sizden öncekilerin olayları, sizden sonrakilerin haberleri ve sizin de hükmünüz vardır. O kesin çizgidir, şaka değildir. Her kim kibirlenerek onu terk ederse Allah onun belini kırar. Her kim ondan başka hidayet ararsa Allah onu saptırır. O Allah’ın sapasağlam ipidir. O apaçık bir nurdur. O hikmetli bir hatırlatmadır. O **dosdoğru yoldur**. Hevalar onun sayesinde kaymaz. Görüşler onun sayesinde dağılmaz. Alimler ona doymazlar. Onun çokça tekrarı usanç vermez. Hayretengiz yönleri tükenmez. Her kim onun ilmiyle ilimlenirse ileri gider. Her kim onunla amel ederse ecirlenir. Her kim onunla hükmederse adalet eyler. Her kim ona tutunursa doğru yolu bulur.” (Dârimî, Fezailü’l- Kur’an, 1.)

“Festakim kema ümirte/emrolunduğun gibi dosdoğru ol” emrini içeren Hud suresi, 112. ayet.

SU-İ ZAN

Kötü düşünce ve kanaat.

Bir kimsenin başka birisi hakkında kötü düşünce ve kanaate sahip olmasına sû-i zan denir. Su-i zan, İslam dininin yasakladığı kötü ahlaki özelliklerdendir. Başkaları hakkında kötü düşünceler beslemek Müslümana yakışmaz. Müslümanların birbirleri hakkında iyi ve olumlu düşünmeleri gerekir.

Su-i zan, sebepsiz yere başkasını suçlamak, bilgi ve belge olmadan bir kimsenin kötü bir iş yaptığını sanmak, bir ihtimale dayanarak hüküm vermek, yersiz töhmette bulunmaktır. Sağlıklı ve kesin bilgiye dayanmadan hüküm vermek yanlışmamıza ve insanlar hakkında yanlış kanaatlere ulaşmamıza sebep olabilir.

Rabbimiz buyuruyor ki

“Ey iman edenler! Zannın çoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahdır. Birbirinizin suçunu araştırmayın; kimse kimseyi çekiştirmesin; hangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır? Ondan tiksiniyorsunuz; Allah’tan sakının, şüphesiz Allah tövbeleri daima kabul edendir ve size karşı çok şefkatlidir.” (Hucurat suresi, 12. ayet)

“Bilmediğin bir şeyin ardına düşme. Çünkü kulak, göz ve gönül bunların hepsi ondan sorumludur.” (İsrâ suresi, 36. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Zandan sakının. Çünkü zan, yalanın ta kendisidir. Birbirinizin konuştuğuna kulak kabartmayın, birbirinizin özel hallerini araştırmayın, birbirinizle üstünlük yarışına girmeyin, birbirinize haset etmeyin, birbirinize kin beslemeyin, birbirinize sırt çevirmeyin. Ey Allah’ın kulları! Kardeş olun!” (Müslim, Birr, 28.)

“İyi ve güzel zan imandandır.” (Ebu Dâvud, Cenâiz, 13.)

“Müslümanların ayıplarını araştırmayın. Her kim Müslümanların ayıplarını araştırırsa, Allah Teâla da onun ayıbını takip ederek, evinin içinde de olsa onu rezil ve rüsvay eder.” (Tirmizî, Birr, 83.)

Halı

Cuma namazındaydık. Sağ tarafımda yaşlı bir adam, onun sağında ise tek kişilik boş yer vardı. Yaşlı adam, farza kalkarken arkaya döndü ve boşluğun gerisinde duran 13 14 yaşlarındaki gence: Saf'ı doldur evlat, dedi. Gel yanıma. Çocuk, mahcup bir ifadeyle: Mümkünse burada kılmak istiyorum, diye kekeledi. Oraya başkası geçebilir. Yaşlı adam, çocuğun üzerinde bulunduğu uzun tüylü yeşil halıyı göstererek: Ne o dedi. Yoksa orası daha yumuşak diye mi gelmiyorsun? Ve öfkeyle devam etti: Anne kuzusu ne olacak... Namaz bittiğinde, yaşlı adamın Cuma'sını tebrik ettim. Arkadaki genç de gelerek onun elini öptü. Adam, söylediklerine çoktan pişman olmuştu. Delikanlının nurlu yanaklarını okşarken: Sana "anne kuzusu" dediğim için kusura bakma yavrum dedi. Bir anda ağzımdan kaçtı işte... Çocuğun gözleri dolu doluydu. Başını yere eğerken: Söylediklerinizde haklısınız efendim, dedi. Üzerinde namaz kılmak için ısrar ettiğim halı, vefat ettiğinde annemin tabutuna örtülmüştü. Orada secdeye kapandığımda, sanki beni kucaklamış gibi oluyor da...

(Cüneyd Suavi, Hayatın İçinden Sevgi Hikâyeleri 3, s. 101.)

SÜNNETULLAH

Yüce Allah'ın dünya ve ahiret için koyduğu değişmez yasalar, ilahi nizam.

Sünnetullah kavramı "Allah'ın sünneti" anlamına gelen Arapça bir tamlamadır. Sünnet kelimesi yol, âdet, yöntem, uygulama ve davranış tarzı gibi anlamlara gelir ve Allah'ın adıyla birlikte kullanıldığında Yüce Allah'ın yaratma ve yönetme tarzını; yarattığı şeyler için koyduğu yasaları ifade eder. Allah'ın (c.c.) yarattığı canlı cansız her şey bu yasalara göre varlıklarını sürdürürler. Hiçbir varlık Allah'ın koyduğu yasaların dışına çıkamaz ya da bu yasalardan bağımsız davranamaz. Âdetullah da denilen bu yasalar değişmez olup hem dünya hem de ahiret hayatımızı şekillendirir. Bu ilahi yasaların tersine hareket etmek bir yandan kâinatta işleyen mükemmel sistemin bozulmasına neden olurken diğer yandan insanın dünya ve ahiret mutluluğunu tehlikeye atar. İnsanoğlu Yüce Allah'ın koyduğu yasalar ile uyumlu yaşamak; kâinattaki mükemmel düzeni korumak; bireysel ve toplumsal hayatını en iyi şekilde sürdürmekle sorumludur.

Düşünelim

Hiçbir kuralın olmadığı bir trafikte araba kullanmak nelere sebep olurdu? Düşüncelerinizi paylaşınız.

Bulalım

Yüce Allah'ın kâinata koyduğu fiziksel, biyolojik ve toplumsal yasalara örnekler bulunuz.

Aklıma Gelsin

- ▶ Yaratılış
- ▶ Fıtrat
- ▶ Din
- ▶ Emirler
- ▶ Yasaklar
- ▶ Kader
- ▶ Adetullah
- ▶ Evrensel Yasalar
- ▶ Fiziksel Yasalar
- ▶ Biyolojik Yasalar
- ▶ Toplumsal Yasalar

Rabbimiz buyuruyor ki

“Fakat azabımızı gördükleri zaman imanları kendilerine bir fayda vermeyecektir. Allah’ın kulları hakkında süregelen sünneti/âdeti budur...” (Mü'min suresi, 85. ayet.)

“Allah’ın öteden beri işleyip duran sünneti/kanunu budur. Allah’ın sünnetinde/kanununda asla bir değişiklik bulamazsın.” (Fetih suresi, 23. ayet.)

“Daha önce gelip geçenler hakkında da Allah’ın kanunu böyledir. Allah’ın kanununda asla değişme bulamazsın.” (Ahzab suresi, 62. ayet.)

Dikkat Edelim

Sünnetullah Nedir?

- Yüce Allah’ın insanları ve cinleri kendisini bilmeleri ve sadece kendisine ibadet etmeleri için yaratması; bu maksatla hayatı ve ölümü var etmesidir.
- Allah’ın (c.c.) her canlıya bir yaratılış amacı belirlemesi ve onları bu amaca uygun donatmasıdır.
- Allah’ın (c.c.) insana akıl ve irade vermesi, sorumluluk yüklemesi, onu imtihan etmesidir.
- Yüce Allah’ın iman edip salih amel işleyenleri cennetiyle ödüllendirmesi, inkârcıları ise cehennemde cezalandırmasıdır.
- İnsanın yaptığı en küçük bir iyiliğin de kötülüğün de karşılığını görmesidir.
- Hak ve adalet ölçülerini gözeten toplumların mutlu olması, zulme sapan toplumların ise cezalandırılmasıdır.
- Allah’ın (c.c.) kâinatı mükemmel işleyen bir sistem ve denge üzerine yaratıp koyduğu pek çok fiziksel ve biyolojik yasayla mükemmel sistemini yönetmesi ve sürdürmesidir.
- Yüce Allah’ın insanları uyarmak ve onları doğru yola çağırmak üzere peygamberler göndermesidir.

ŞECAAT

Cesaret, yiğitlik, kahramanlık.

Şecaat; cesaret anlamı yanında yiğitlik ve kahramanlık için de kullanılır. Zulmün hâkim olduğu, kötülerin güçlü olduğu bir dönemde canı pahasına da olsa hak olanı söyleyebilmek gerçek yiğitliktir.

İslam dini, Müslümanların canlarını, mallarını, namuslarını, vatanlarını ve dinlerini korumak için cesur davranmalarını ister. Vatan savunması söz konusu olduğunda korkmadan gerekeni yapmaya çalışmak her bireyin görevidir.

Hz. Muhammed (s.a.v), bütün değerlerde olduğu gibi şecaat konusunda da en güzel örnektir. Onun tevhid mücadelesi başlı başına bir cesaret örneğidir. Hz. Peygamber, müşriklerle yapılan bütün savaşlarda ümmetine liderlik ederek cesaretiyle örnek olmuştur. Hz. Aişe (r.a.) onu anlatırken “Hz. Peygamber insanların en şecaatlisi, en cömerdi ve en güzeli idi.” (Tirmizî, Cihad, 14.) demiştir.

○ Rabbimiz buyuruyor ki

“Onlar öyle kimselerdir ki, halk kendilerine, ‘İnsanlar size karşı ordu toplamışlar, onlardan korkun’ dediklerinde, bu söz onların imanını artırdı ve ‘Allah bize yeter, O ne güzel vekildir!’ dediler.” (Âl-i İmrân suresi, 173. ayet.)

○ Peygamberimiz buyuruyor ki

Berâ (r.a.) şöyle der: “Vallahi, savaş kızıştığında biz Allah Rasûlü’ne sığınırız. En cesurumuz, Rasûlullah (s.a.v.) ile aynı hizada durabilendi.” (Müslim, Cihâd, 79.)

Hamza ve Ömer Müslüman Oluyorlar

Ebu Cehil ve arkadaşları Hz. Peygamber'e(s.a.v.) eziyet ediyorlardı. Buna dayanamayan bir kadın Hz. Peygamber'in(s.a.v.) amcası Hamza'ya durumu haber verdi. Hamza avdan yeni dönmüştü.

Yeğenine yapılanlar onu hem çok kızdırmış hem de çok üzmüştü. Hamza, o duygularla Ebu Cehil'in yanına gitti, elindeki yayla ona vurdu ve şöyle dedi: "Ben de Muhammed'in dinini kabul ediyorum. Cesareti olan varsa karşıma çıksın!"

Bu olaydan kısa bir süre sonra müşriklerin önde gelenlerinden Ömer b. Hattâb, Hz. Peygamber'i(s.a.v.) öldürmeye karar verdi ve silâhını kuşanarak yola çıktı. Ne var ki yolda kız kardeşinin ve eniştesinin de Müslüman olduklarını öğrendi. Öfkesi daha da artmıştı. Hemen yolunu değiştirerek kız kardeşinin evine gitti. Kız kardeşi ve eniştesi içeride Kur'an okuyorlardı. Ömer, hızla içeri girdi ve eniştesini dövmeye başladı. Araya girmeye çalışan kız kardeşi de Ömer'in darbelerine maruz kaldı. Dudağından kanlar akarken, Mekke'nin güçlü erkeklerinin bile kendisinden korktuğu ağabeyine haykırdı: "Evet, Müslüman olduk, ne yaparsan yap! Dinimizden dönmeyiz!" Ömer, kardeşinin bu kararlı tavrından etkilenmişti. Okuduklarını getirmelerini istedi. Ayetleri okudukça kalbi İslâm'a meyletti. En sonunda Hz. Peygamber'in(s.a.v.) yanına giderek Müslüman olduğunu açıkladı.

Sıkıntılarla dolu bu dönemde, yiğitlikleriyle meşhur Hamza ve Ömer'in Müslüman olmaları, bir dönüm noktası olmuş, Müslümanlara cesaret vermişti.

(Dinim İslam, s. 197.)

Şecaat

cesur, yiğit, özgüven sahibi, ilkeli ve fedakâr olmayı beraberinde getirir.

Korkaklık

bencillik, tutarsızlık, ilkesizlik ve hile gibi erdemsizliklere sebep olur.

Fetih Marşı

Yelkenler biçilecek, yelkenler dikilecek;
Dağlardan çektirilen, kalyonlar çekilecek;
Kerpetenlerle sûrun dişleri sökülecek!

Yürü; hâlâ ne diye oyunda, oynaştasın?
Fâtih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!

Sen de geçebilirsin yardan, anadan, serden
Senin de destanını okuyalım ezberden
Haberin yok gibidir taşıdığın değerden

Elde sensin, dilde sen; gönüldesin, baştasın
Fâtih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!

Yüzüne çarpmak gerek zamânenin fendini!
Göster: kabaran sular nasıl yıkar bendini!
Küçük görme, hor görme, delikanlım kendini!

Şu kırık âbideyi yükseltecek taştasın;
Fâtih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın

Bu kitaplar Fâtih'tir, Selim'dir, Süleyman'dır;
Şu mihrab Sinânüddin, şu minâre Sinân'dır;
Haydi, artık uyuyan destanını uyandır!

Bilmem, neden gündelik işlerle telâştasın
Kızım, sen de Fâtihler doğuracak yaştasın!

Delikanlım! işaret aldığın gün atandan!
Yürüyeceksin! Millet yürüyecek arkandan!
Sana selâm getirdim Ulubatlı Hasan'dan!

Sen ki burçlara bayrak olacak kumaştasın;
Fâtih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!

Bırak, bozuk saatler yalan yanlış işlesin!
Çelebiler çekilip haremelerde kışlasın!
Yürü aslanım, fetih hazırlığı başlasın

Yürü, hâlâ ne diye kendinle savaştasın?
Fâtih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!

Arif Nihat Asya

TEVEKKÜL

Allah'a güvenmek, O'na dayanmak.

Tevekkül: güvenmek, bağlanmak, vekil tayin etmek, havale etmek gibi anlamlara gelir. Kavram olarak ise insanın yapacağı işlerde kendisine düşen görevleri yapıp her türlü tedbiri aldıktan, yeterli ve gerekli çalışmaları en güzel biçimde yerine getirdikten sonra sonucu Allah'tan beklemesidir.

Her şey Allah'ın dilemesi ve yaratmasıyla gerçekleşir. Bu gerçeği bilen bir mümin her konuda üzerine düşeni yapar, çalışır çabalar. Sonucu Allah'a havale eder. Allah'ın yardımını ister ve hayırlı olanı vermesi için O'na dua eder. Sonuç konusunda Allah'a güvenir. Allah'ın kendisi için takdir ettiği şeyler için isyan etmez, ümidini kaybetmeden çalışmaya ve tevekkül etmeye devam eder.

Tevekkül inancı insanı kararlı ve azimli kılar. Yüce Allah'ın yanında olduğunu bilen insan işine gücene daha bir azim ve şevkle sarılır ve zorluklar onu yıldıramaz. Tevekkül tembellik etmek, hiçbir şey yapmadan başarı beklemek değildir. Gayret etmek ve Allah'tan ümit etmektir. Bir şeye karar verip Allah'a güvenerek işe koyulan Müslüman yılgınlık ve tembellik göstermeden, ümitsizliğe kapılmadan hedefine doğru ilerler. Yüce Allah kendisine tevekkül edenlerin yanında olur ve onlardan yardımını esirgemez.

Aklıma Gelsin

▶ İman	▶ Takdir
▶ Dua	▶ Ümit
▶ Güven	▶ Çaba
▶ Tedbir	▶ Gayret

Küpe

**Tedbir bizden
takdir Allah'tan**

Rabbimiz buyuruyor ki

“...Kim Allah'a tevekkül ederse Allah ona yeter...” (Talak suresi, 3. ayet.)

“Müminler o kimselerdir ki; Allah anıldığı zaman kalpleri titrer. O'nun ayetleri okunduğu zaman bu onların imanlarını artırır. Onlar sadece Rablerine tevekkül ederler.” (Enfal suresi, 2. ayet.)

“...Müminler sadece Allah'a tevekkül etsinler.” (Âl-i İmrân suresi, 122. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Kişi evinden çıkacağı zaman, ‘Bismillâh, tevekkeltü alâllâh, lâ havle velâ kuvvete illâ billâh.’ (Allah'ın adıyla. Allah'a tevekkül ettim. Güç ve kuvvet sadece Allah'tandır.) dediğinde (ona) şöyle denilir: ‘(İşte şimdi) sana rehberlik edilir, ihtiyaçların karşılanır ve korunursun...’” (Ebû Dâvûd, Edeb, 102-103.)

“Eğer siz gereği gibi Allah'a tevekkül etmiş olsaydınız, tıpkı sabahleyin kursakları boş olarak çıkıp (akşam) doymuş bir şekilde dönen kuşların rızıklandırıldığı gibi sizler de rızıklandırılırdınız.” (Tirmizî, Zühd, 33; İbn Mâce, Zühd, 14.)

“... Ve alallahi felyetevekkeli'l mütevekkilûn”
“Tevekkül edenler, yalnız Allah'a tevekkül etsinler.”
(İbrahim suresi, 12. ayet.)

Şiir

...

“Allah'a dayandım!” diye sen çıkma yataktan...
Ma'nâ-yı tevekkül bu mudur? Hey gidi nâdan!
Ecdâdını, zannetme, asırlarca uyurdu;
Nerden bulacaktın o zaman eldeki yurdu?
Üç kıt'ada, yer yer, kanayan izleri şâhid:
Dinlenmedi bir gün o büyük nesl-i mücâhid.
Âlemde “tevekkül” demek olsaydı “atâlet”,
Mîrâs-ı diyânetle yaşar mıydı bu millet?
Çoktan kürenin meş'al-i tevhîdi sönerdi;
Kur'an duramaz, nezd-i İlâhî'ye dönerdi.

...

Mehmet Akif Ersoy

ÜMMET

Peygamberlere iman eden topluluklar.

Ümmet kavramı, bir peygamberin tebliğ ettiği dine inanan veya o dine muhatap olanların meydana getirdiği topluluk anlamındadır. Peygamberlere iman edip onların yollarından yürüyen insanlar o peygamberlerin ümmetleri olarak nitelendirilirler.

Alimler ümmet kelimesini, “Hz. Muhammed’e iman edip tâbi olan kitleler” manasında ümmet-i Muhammed şeklinde kullanmışlardır. Kur’an’da yer alan “mûtedil ümmet” (el-Bakara 2/143) ve “en hayırlı ümmet” (Âl-i İmrân 3/110) ifadeleri Muhammed ümmetini belirtmektedir.

Biliyor musunuz?

Kur’an’da ümmet kavramı aşağıdaki anlamlarda kullanılmıştır:

1. Canlı topluluklar. (bk. En’am suresi, 38. ayet.)
2. İnsan toplulukları. (bk. Kasas suresi, 23. ayet; Nahl suresi, 103. ayet; A’râf suresi, 38. ayet.)
3. Nebilerin mesajını benimseyen topluluklar. (bk. Âl-i İmrân suresi, 104, 110, 113. ayetler; Bakara suresi, 143. ayet; A’râf suresi, 159. ayet.)

Aklıma Gelsin

▶ İslam	▶ Kardeşlik
▶ Millet	▶ Uhuvvet
▶ Toplum	▶ Peygamber

Şiir

“Ümmetin menfaati de zararı da birdir
Peygamber bir, din bir, iman birdir
Harem-i pâk, Allah ve Kur’an birdir
Ne olurdu Müslümanlar da olsaydı bir!”

Muhammed İkbâl

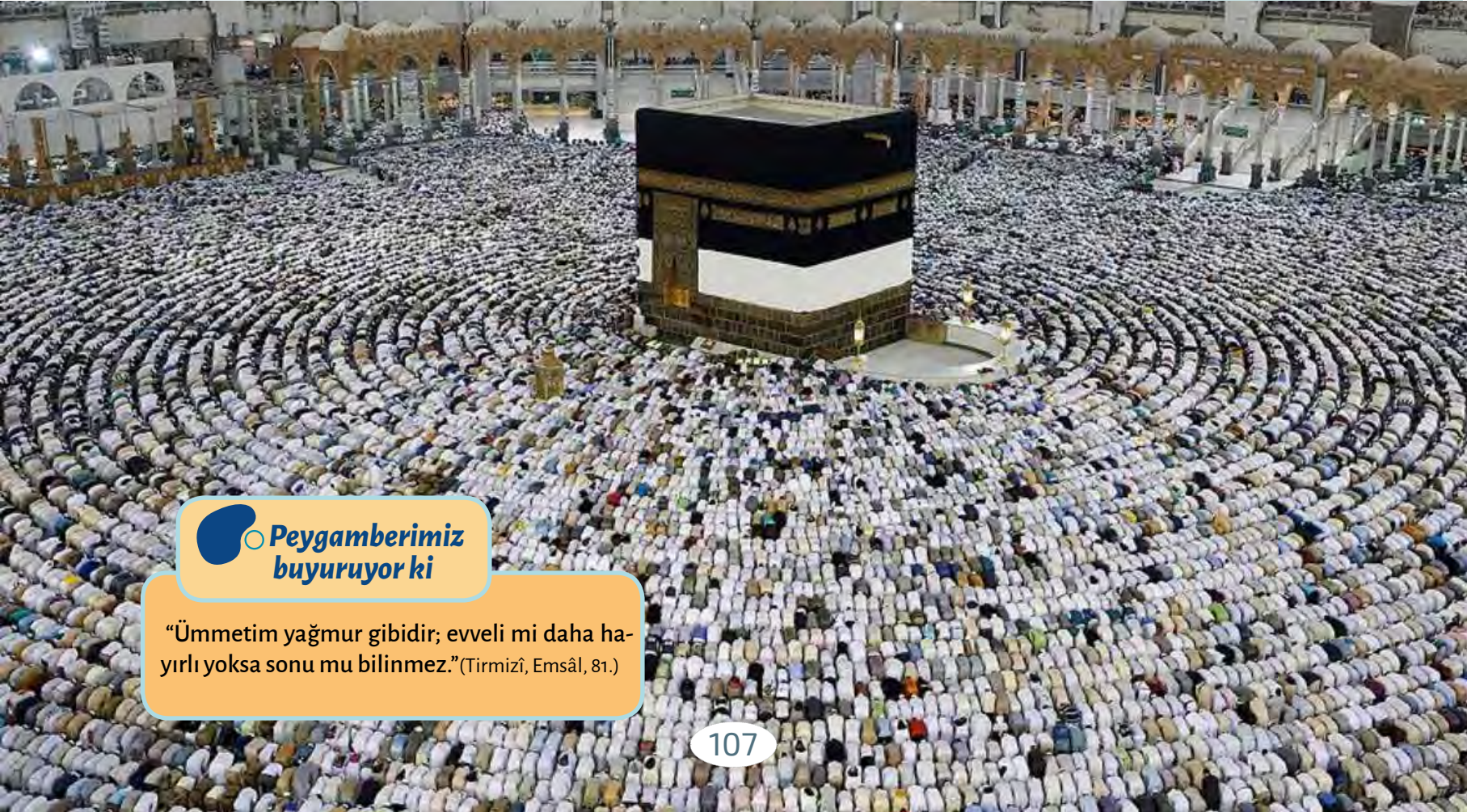
 Rabbimiz buyuruyor ki

“Onlar bir ümmetti; gelip geçti. Onların kazandıkları kendilerinin, sizin kazandıklarınız sizindir. Siz, onların yaptıklarından sorumlu değilsiniz.” (Bakara suresi, 134. ayet)

“Yarattıklarımızdan, daima hakka ileten ve adaleti hak ile yerine getiren bir ümmet bulunur.” (Arâf suresi, 181. ayet.)

“Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz. İyiliği emreder, kötülüğü yasaklarsınız...” (Âl-i İmran suresi, 110. ayet.)

“Şu sizin ümmetiniz tek bir ümmettir; Ben ise hepinizin Rabbiyim. Onun için Bana karşı gelmekten sakının.” (Mü'minûn suresi, 52. ayet)

 Peygamberimiz buyuruyor ki

“Ümmetim yağmur gibidir; evveli mi daha hayırlı yoksa sonu mu bilinmez.” (Tirmizî, Emsâl, 81.)

ÜSVE-İ HASENE

Genellikle Hz. Muhammed (s.a.v.) için kullanılan güzel örnek anlamında bir Kur'an tabiri.

Peygamberler kendilerine bildirilen inanç, ibadet ve ahlak ilkelerini tebliğ etmeleri yanında bunların anlaşılması ve uygulanması hususunda insanlara model olmuşlardır.

Hz. Muhammed (s.a.v.), sadece abdest, dua, namaz, oruç ve hac gibi ibadetlerin uygulamasında değil, insanlarla ilişkilerde ve hayatın her alanında Müslümanlara ve bütün insanlara en güzel örnek olmuştur. Bize düşen de üsve-i hasene olan Peygamber Efendimizi örnek almaktır.

 Aqlıma Gelsin

► Güzel Ahlak ► Güzel Örnek

Rabbimiz buyuruyor ki

“Allah’a ve âhiret gününe kavuşmayı uman ve Allah’ı çok anan kimseler için, Allah’ın Elçisinde size güzel bir örnek vardır.”

(Ahzab suresi, 21. ayet)

“Ve sen elbette yüce bir ahlâk üzeresin.” (Kalem suresi, 4. ayet.)

“Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik” (Enbiyâ suresi, 107. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“Sözlerin en doğrusu Allah’ın Kitabı, hâl ve tavrın en güzeli ise Muhammed’in hâl ve tavrıdır...” (Nesâî, İdeyn, 22)

“Ben güzel ahlakı tamamlamak üzere gönderildim” (Muvatta, Husnû'l-Hulk, 1.)

Şiir

YEDİVEREN GÜLE DÜŞTÜ GÖNLÜMÜZ

Bağrında açınca İslam çiçeği,
Cihanı kapladı sevgi sıcağı,
Bir mübarek çöle düştü gönlümüz.

Cehaletin ocağını söndüren,
Bahtımızı gülistana döndüren,
Bir çiçekli yola düştü gönlümüz.

Hak buyurdu ‘Rahmetenli’l âlemin’,
Cümle varlık hâl diliyle der : ‘Âmin’,
Nur meyveli dala düştü gönlümüz.

Şükür ümmetiyiz O cömert şâhın,
Şefaâti bitmez Habibullah’ın,
Yediveren güle düştü gönlümüz.

Her an semâlardan boşanırken nur,
Gül izine hasret çekti de yağmur,
Bir ilâhi ‘gel’ e düştü gönlümüz.

Zaman gergefinde İslam’ı dokur,
Dilde salât, yüreklerde bin şükür,
Bir hünerli ele düştü gönlümüz.

Yaktı mâsivâyı vahdet yolunda,
Yürekten vuruldu hasret yolunda,
Mecnûn olup dile düştü gönlümüz.

Fetih güneşinin hararetiyle,
İslâm’ın rahmeti, bereketiyle,
Ta Mısır’da Nil’e düştü gönlümüz.

Cennette açılan güle hevesle,
Asırlar öncesi ‘muştulu ses’le
Nazlı İstanbul’a düştü gönlümüz.

Aşkınla eriyip mest oluverdi,
Tatlı hasretine dost oluverdi,
Bir doyulmaz hâle düştü gönlümüz.

Yedi kat semâyâ otağ kurunca,
Ruha gül yüzünün şavkı vurunca,
Hâtem-i Resûl’e düştü gönlümüz...

Bestami YAZGAN

VAHİY (VAHY)

**Allah'ın dilediği emir, hüküm ve bilgileri
peygamberine bildirmesi.**

Sözlükte; gizli konuşma, gönderme, emir, işaret, ilham gibi anlamlara gelen vahiy, “Allah Teâlâ’nın dilediği şeyleri peygamberlerine, mahiyeti bizce tam olarak bilinmeyen bir yolla bildirmesi” demektir. Peygamberler Allah’tan aldıkları hüküm ve hakikatleri vahiy yoluyla alırlar. Vahyin en yaygın şekli, vahiy meleği olan Cebrail (a.s.) vasıtasıyla peygamberlere ilahî hükümlerin bildirilmesidir. Cebrail’in (a.s.) vahyi getirmesinin de çeşitleri vardır. Melek, aslî hüviyeti ile peygambere görünebildiği gibi, insan suretine girerek de gelir ve vahiy getirir. Bazen hiç görünmeden çan sesi veya arı vızıltısı gibi bir sesle gelir ve vahyi peygamberin kalbine bırakır. Bazen de Allah (c.c.) emir ve hükümlerini vasıtasız, doğrudan doğruya peygamberine söyler ve işittirir.

Rabbimiz buyuruyor ki

“Allah bir insanla ancak vahiy yoluyla veya perde arkasından konuşur yahut bir elçi gönderip izniyle ona dilediğini vahyeder. O yücedir, hakîmdir.” (Şûra suresi, 42. ayet.)

“Rabbinden sana vahyedilene uy. Şüphesiz ki Allah yaptıklarınızdan haberdardır.” (Ahzâb suresi, 2. ayet.)

“De ki: “Size Allah’ın hazineleri yanımdadır demiyorum, gaybı da bilmiyorum ve ben size bir meleğim de demiyorum. Ben, bana vahyedilenden başkasına uymam.” De ki: “Kör olanla, gören bir olur mu? Yine de düşünmeyecek misiniz?” (Ahzâb suresi, 2. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

Müminlerin annesi Hz. Âişe (r.a.) anlatıyor: “Allah Resûlü'nün (s.a.v.) ilk vahiy almaya başlaması uykuda doğru rüya (rüya-i sâdıka) görmekle olmuştur. Onun istisnasız bütün rüyaları gün gibi gerçek çıkardı. Sonra ona yalnızlık sevdireldi. Artık Hira dağındaki mağarada yalnızlığa çekilip orada geceler boyu ailesine dönmeden tek başına ibadet ediyordu. Bunun için yanında yiyecek de götürürdü. Sonra yine Hatice'nin yanına dönüp bir o kadar zaman için tekrar yiyecek alırdı. Nihayet bir gün Hira mağarasındayken ona hak (vahiy) geldi. Melek geldi ve 'Oku!' dedi. O, 'Ben okuma bilmem.' dedi. (Allah Resûlü yaşadıklarını şöyle anlattı): “Beni tutup gücüm tükeninceye kadar sıktı. Sonra bırakıp tekrar, 'Oku!' dedi. 'Ben okuma bilmem.' dedim. İkinci defa tutup gücüm tükeninceye kadar sıktı. Bırakıp tekrar, 'Oku!' dedi. 'Ben okuma bilmem.' diye cevap verdim. Üçüncü defa tutup gücüm tükeninceye kadar sıktı ve bırakıp şöyle söyledi: 'Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı bir alaktan (embriyodan) yarattı. Oku! Senin Rabbin en Kerîm olandır...'”(Alak suresi, 1-3. ayetler)” (Buhârî, Bed'ü'l-vahy, 1.)

Biliyor musunuz?

Kur'an-ı Kerim'de vahy genel anlamı yanında şu anlamlarda da kullanılmıştır:

- Allah'ın meleklerle emir vermesi. (bk. Enfâl suresi, 12. ayet.)
- Allah'ın yeryüzüne emir vermesi. (bk. Zilzâl suresi, 4-5. ayetler.)
- Allah'ın gökyüzüne emir vermesi. (bk. Fussilet suresi, 12. ayet.)
- Allah'ın bal arısına ilham etmesi. (bk. Nahl suresi, 68-69. ayetler.)
- Allah'ın Hz. Musa'nın annesine ilham etmesi. (bk. Kasas suresi, 7. ayet.)
- Allah'ın Hz. İsa'nın havarilerine ilham etmesi. (bk. Mâide suresi, 111. ayet.)
- Allah'ın Hz. Zekeriya'nın kavmine işarette bulunması. (bk. Meryem suresi, 11. ayet.)
- Şeytanların birbirlerine fısıldaması. (bk. En'âm suresi, 112. ayet.)
- Şeytanların insanlara kötülüğü telkin etmesi. (bk. En'âm suresi, 121. ayet.)

Aklıma Gelsin

- ▷ Cebraîl
- ▷ Peygamber
- ▷ Kitap

VAKIF

Müslümanların paylaşma, yardımlaşma ve hayır kurumlarına verilen isim.

Vakıf kelimesi durmak, durdurmak ve alıkoymak gibi anlamlara gelir. Kavram olarak ise bir malın sahibi tarafından diğer insanların faydasına açılması, hizmetine sunulması demektir. Vakfedilen mal satılamaz, hibe edilemez ve miras bırakılamaz. Mülkiyeti sahibinde kalmak üzere Allah rızası için hayır işlerinde kullanılır. Vakfedilen malların idaresinin nasıl olacağıyla ilgili hazırlanan belgeye vakfiye veya vakıfname denir. Vakıflar İslam dininin paylaşma ve yardımlaşma ruhunu en güzel yansıtan kurumlardır. Yüce Allah imkân sahibi Müslümanlara zenginliklerini ihtiyaç sahipleri için harcamalarını emreder. Müslümanlar bu emir doğrultusunda Allah'ın rızasını kazanmak amacıyla her zaman hayır işlerinde bulunmuşlar, mallarını paylaşmışlar, en güzel şekilde yardımlaşmışlardır. Vakıf geleneği yüzyıllar boyunca sürdürülmüş, iyilik yapmanın ve sürekli olarak sevap kazanmanın en güzel yolu olmuştur.

Rabbimiz buyuruyor ki

“Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu bilir.”
(Âl-i İmrân suresi, 92. ayet.)

“Onlar gayba inanırlar, namazı dosdoğru kılarlar ve kendilerine verdiğimiz mallardan Allah yolunda harcarlar.”
(Bakara suresi, 3. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“İnsan ölünce şu üçü dışında amelleri(nin sevabı) kesilir: Sadaka-i câriye (faydası süregelen hayır), faydalanılan ilim, arkasından dua eden hayırlı evlât.” (Müslim, Vasiyye, 14.)

“Bir Müslüman bir ağaç diker de onun meyvesinden bir insan yahut hayvan yerse muhakkak o yenilen şey, ağacı diken kimse için bir sadaka olur.” (Buhârî, Edeb, 27.)

Aklıma Gelsin

- ▷ İnfak
- ▷ Sadaka
- ▷ Sadaka-i cariye
- ▷ Tasadduk
- ▷ Zekât
- ▷ Paylaşmak
- ▷ Yardımlaşmak
- ▷ İyilik
- ▷ Hayır
- ▷ Hayrât

Biliyor musunuz?

Camiler, yollar, köprüler, çeşmeler, bağlar, bahçeler, okullar, hastaneler, aşevleri vakfeden atalarımız başka canlıların da ihtiyaçlarını düşünerek onlar için de vakıflar kurmuşlardır. Bunlardan biri de Bursa'da kurulan ve ilk hayvan hastanesi olan Gurabahane-i Laklakan'dır. Kanadı veya bacağı kırık leylekler, bunamış kargalar, kör ve sağır baykuşlar burada halkın sadakası ile yaşamlarını sürdürmüştür.

Biliyor musunuz?

✧ Muhayrik isimli bir sahabi şöyle bir vasiyette bulunmuştu: “Ben ölünce, tüm mallarım Allah elçisine ait olsun, O dilediği yere sarfet-sin.” Muhayrik’in hicretin ikinci yılında ölmesi üzerine tüm malları, Peygamberimize getirilmiş, o da bu malları Müslümanların acil ihtiyaçlarına vakfetmiştir. İslam tarihinde ilk vakfın bu olduğu kabul edilir. (bk. Müslim, Fezâilü’s-Sahâbe, 196; Ahmed bin Hanbel, Müsned I, 45.)

Araştıralım

<https://tdv.org/tr-TR/> adresinden Türkiye Diyanet Vakfı’nın faaliyetlerini araştırınız.

Sahabilerden Vakıf Örnekleri

Her konuda Peygamberimizi örnek alan sahabiler mallarını Allah için vakfetme konusunda da onu takip etmişlerdir. Öyle ki Cabir bin Abdullah isimli sahabe bu durumu, “Ben Mekke’li ve Medinelî Müslümanlardan mal ve mülk sahibi olup da vakıf yapmamış bir kimse bilmiyorum.” diyerek anlatmıştır. Bu uygulama zamanla bir gelenek halini almış ve İslam medeniyeti bir vakıf medeniyetine dönüşmüştür. (bk. İbn Kudame, el-Muğnî, IV, 4.)

Peygamberimiz Mescid-i Nebî’yi genişletmek istediğinde Hz. Osman (r.a.) mescidin yakınındaki bir araziye satın alarak mescide bağışladı. Yine o Rume adlı bir kuyuyu satın alarak Müslümanların ihtiyaçları için vakfetti. (bk. Nesâî, Cihâd, 44.)

Hız. Ömer (r.a.) satın aldığı bir hurmalık hakkında Peygamberimize danışmış, “Ey Allah’ın peygamberi, ben bu malımla Allah’ın rızasını kazanmak istiyorum. Onu nasıl değerlendirmem uygun görürsünüz?” diye sormuştu. Peygamberimiz ona, “Dilersen aslını vakfet. Mahsulünü sadaka olarak dağıt.” buyurdu. Hız. Ömer de bahçesini aslının satılmaması, hibe edilmemesi ve miras bırakılmaması şartıyla fakirlere, akrabalarına, kölelere, Allah yolundakilere ve yolculara tasadduk etti. (bk. Müslim, Vasiyyet, 15.)

Hız. Ali, Medine bölgesinde kuyularının çokluğuyla meşhur Yenbu’ arazilerini Müslümanların yararlanması için vakfetti. (bk. Abdürrezzâk, Musannef, X, 375.)

VEDA HUTBESİ

**Hiz. Muhammed'in (s.a.v.) veda
haccında okuduđu hutbeler.**

Resûlullah (s.a.v.) 632 yılında ilk ve son haccı olan Veda haccı sırasında Arafat, Mina ve Akabe gibi yerlerde ashabına hitap etmiş, kısa ve öz bir şekilde tavsiyelerde bulunmuştur. Hz. Peygamberin Arafat'ta yaptığı konuşmada, "Bu yıldan sonra sizinle burada belki de bir daha buluşamayacağım" buyurması ve bir süre sonra da vefat etmesi dolayısıyla onun bu haccına "Veda Haccı", hutbeye de "Veda Hutbesi" denilmiştir. Hz. Peygamber, bu hac sırasında çeşitli yer ve zamanlarda birden fazla konuşma yapmıştır. Bu konuşmalar, bazı tarih kitaplarında derlenerek uzunca bir Veda Hutbesi metni oluşturulmuştur.

Rabbimiz buyuruyor ki

"...Ey Müminler, şu küfreden müşrikler bugün dininizi söndürmekten ümitlerini kesmişlerdir. Artık bundan böyle onlardan korkmayın; ancak benden korkun. Bugün dininizi kemale erdirdim ve size ihsan ettiğim nimetimi tamamladım. Din olarak da size İslâm'ı seçtim..." (Mâide suresi, 3. ayet.)

Aklıma Gelsin

- ▷ Veda Haccı
- ▷ Vakfe
- ▷ Arafat
- ▷ Hutbe

Allah'a hamdolsun. O'na hamdeder, O'ndan yardım isteriz. Şahitlik ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur. O, tektir; eşi, ortağı, dengi ve benzeri yoktur. Yine şahitlik ederim ki Muhammed O'nun kulu ve resulüdür.

Ey insanlar! Sözümlü iyi dinleyiniz! Bilmiyorum, belki bu seneden sonra sizinle burada bir daha buluşamayacağım. İnsanlar! Bugünleriniz nasıl mukaddes bir gün ise, bu aylarınız nasıl mukaddes bir ay ise, bu şehriniz (Mekke) nasıl mübarek bir şehir ise canlarınız, mallarınız, namuslarınız da öyle mukaddestir, her türlü tecavüzden korunmuştur.

...

Ey insanlar! Kadınların haklarını gözetmenizi ve bu hususta Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim. Siz kadınları, Allah'ın emaneti olarak aldınız ve onların namusunu kendinize Allah'ın emriyle helâl kıldınız. Sizin kadınlar üzerinde hakkınız, kadınların da sizin üzerinizde hakkı vardır.

Müminler! Sözümlü iyi dinleyiniz ve iyi belleyiniz! Müslüman Müslümanın kardeşidir ve böylece bütün Müslümanlar kardeşler. Bir Müslümana kardeşinin kanı da malı da helâl olmaz. Fakat malını gönül hoşluğu ile vermişse o başkadır. Müslümanın kim olduğunu size anlatayım mı? Müslümanların, dilinden ve elinden zarar görmediği kişidir.

Müminin kim olduğunu size anlatayım mı? İnsanların, mallarına ve canlarına zararı dokunmayacağından emin olduğu kişidir. Muhacirin kim olduğunu size anlatayım mı? Kötülükleri ve günah işlemeyi terkedenden kişidir.

Mücahidin kim olduğunu size söyleyeyim mi? Allah'a itaat yolunda nefsiyle mücadele eden kişidir.

Ey müminler! Benden sonra küfre dönmeyin. Birbirinin boynunu vuran kâfirler hâline gelmeyin. Size iki emanet bırakıyorum, onlara sarılıp uydukça yolunuzu hiç şaşmazsınız. O emanetler, Allah'ın kitabı ve resulünün sünnetidir.

Ey insanlar! Rabbiniz birdir. Babanız da birdir. Hepiniz Âdem'in çocuklarıdır, Âdem ise topraktan yaratılmıştır. Arap'ın Arap olmayana, Arap olmayanın da Arap'a üstünlüğü olmadığı gibi; kırmızı tenlinin siyah tenliye, siyah tenlinin de kırmızı tenliye üstünlüğü yoktur. Üstünlük ancak takvada, Allah'tan korkmadadır. Allah yanında en kıymetli olanınız O'ndan en çok korkanınızdır. İyice tebliğ edebildim mi? Allah'ım, sen de şahit ol!

Dikkat ediniz! Şu dört şeyi kesinlikle yapmayacaksınız: Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayacaksınız. Allah'ın haram ve dokunulmaz kıldığı canı, haksız yere öldürmeyeceksiniz. Zina etmeyeceksiniz. Hırsızlık yapmayacaksınız.

Ey insanlar! Yarın beni size soracaklar. Ne diyeceksiniz? (Orada bulunanlar şöyle dediler: "Yemin ederiz ki vazifeni hakkıyla yerine getirdin, bize tavsiyelerde ve öğütlerde bulundun. Böylece şahadet ederiz).

Şahit ol yâ Rab! Şahit ol yâ Rab! Şahit ol yâ Rab!

ZEKÂT

Zengin Müslümanların yılda bir defa yerine getirmeleri farz olan mali ibadet.

Zekât, sözlükte temizlenme, çoğalma, bereket, gelişme gibi anlamlara gelir. İslam'ın beş şartından biri olan zekât, dinen zengin sayılan Müslümanların yılda bir kez mallarının belli miktarını ihtiyaç sahiplerine vermelerine denir.

Zekât insanı cimrilik, bencillik, başkasının malına göz dikme, çekememezlik, benmerkezcilik, bireycilik, çıkarıcılık, eli sıkılık, kibir, menfaatçilik, vurdumduymazlık, nankörlük ve mal düşkünlüğü gibi kötülüklerden arındırır. İnsanda alçakgönüllülük, cömertlik, dayanışma, destek olma, diğerkâmlık, fedakârlık, hayırseverlik, infak, iyilik, merhamet, yardımseverlik ve şükür gibi hasletleri geliştirir.

Zekâtı verilmeyen mal dinimizce kirli kabul edilir. Mal ancak zekâtı verildiği zaman temizlenmiş olur. Zekâtını veren Müslüman hem malını manevi kirlerden arındırmanın hem de ruhen arınmanın mutluluğunu elde eder.

 Aklım Gelsin

- ▷ Sadaka
- ▷ İnşâ
- ▷ Yardım
- ▷ Öşür
- ▷ Nisap
- ▷ Temizlenme

Rabbimiz buyuruyor ki

“Namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin. Kendiniz için her ne iyilik işlemiş olursanız, Allah katında onu bulursunuz. Şüphesiz Allah bütün yaptıklarınızı görür.” (Bakara suresi, 110. ayet.)

“Onları, ticaret de alışveriş de Allah’ı anmaktan, namaz kılmaktan ve zekât vermekten alıkoymaz. Onlar, kalplerin ve gözlerin allak bullak olduğu bir günden korkarlar.” (Nûr suresi, 37. ayet.)

İnsanların malları içinde artsın diye faizle her ne verirsiniz, Allah katında artmaz. Ama Allah’ın hoşnutluğunu isteyerek her ne zekât verirsiniz; işte bunu yapanlar sevaplarını kat kat arttıranlardır” (Rûm suresi, 39. ayet.)

“Mallarında (yardım) isteyen ve (iffetinden dolayı isteyemeyip) mahrum olanlar için bir hak vardır” (Zâriyât suresi, 19. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki

“İslâm beş esas üzerine kurulmuştur: Allah’tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed’in Allah’ın Resûlü olduğuna şahitlik etmek, namazı dosdoğru kılmak, zekât vermek, Kâbe’yi haccetmek ve Ramazan orucunu tutmak.” (Müslim, İmân, 21.)

“Allah, zekâtı ancak mallarınızın kalan kısmını temizlemek için farz kıldı...” (Ebû Dâvûd, Zekât, 32.)

“Sadaka/zekât vermek, maldan hiçbir şey eksiltmez...” (Müslim, Birr, 69.)

“Sadaka/zekât vermek, suyun ateşi söndürdüğü gibi hataları yok eder...” (Tirmizî, Cum’a, 79; İbn Mâce, Zühd, 22.)

Nisap Nedir?

Nisap miktarı dinen zengin sayılmanın en alt sınırıdır. Her malın nisap ölçüsü farklıdır. Örneğin bir kişi temel ihtiyaçları ve borcu dışında şu ölçülerde mala sahip olursa nisap miktarına ulaşmış demektir ve zekât vermesi gerekir: 85 gr. altın, bu miktara denk para veya ticaret malı, 5 deve, 30 sığır, 40 koyun, 653 kg. toprak ürünü. Bu miktarlarda bir serveti olan kişi dinen zengin sayılır ve zekât vermekle yükümlü olur.

Öşür Nedir?

Sözlükte “onda bir” anlamına gelen uşr (çoğulu uşûr, a’sâr) kelimesinin Türkçeleşmiş şekli olan öşür fıkıhta toprak ürünlerinden tahsil edilen zekâtı ifade eder. Hz. Peygamber döneminden itibaren, eğer toprak emek harcanmadan meselâ yağmurla veya nehir suyu ile tabii biçimde sulanıyorsa bu toprağın ürünlerinden 1/10 (% 10), emek harcanarak veya çeşitli aletler kullanılarak sulanıyorsa 1/20 (% 5) nisbetinde zekât alınmışır.

Zekât Kimlere Verilir?

Zekâtın kimlere verileceği Tevbe sûresinin 60. âyetinde bildirilmektedir. Buna göre zekât verilebilecek yerler şunlardır:

- **Fakirler:** Nisap miktarı mala sahip olmayan ya da sahip olduğu halde malı ihtiyaçlarını karşılamaya yetmeyen kimselerdir.
- **Miskinler:** Bir günlük yiyeceğe bile muhtaç olan, hiçbir mala sahip olmayan yoksullardır.
- **Boyunduruktan kurtarılması gerekenler:** Köleler, düşman elinde bulunan esirler ve sömürge altındaki Müslümanlardır.
- **Borçlular:** Borcundan fazla olarak nisap miktarı mala ya da paraya sahip olamayan kimselerdir.
- **Yolcular:** Yolculuktayken çeşitli sebeplerden ötürü yola devam etme ve memleketindeki malına veya parasına ulaşma imkânı bulunmayan kimselerdir.
- **Zekât memurları:** Devlet adına zekât toplama görevini yerine getiren memurlardır.
- **Müellefe-i Kulûb:** Kalpleri İslam'a ısındırılmak istenen kimselerdir.
- **Allah yolunda olanlar:** Ayetteki "Allah yolunda" anlamına gelen "fî sebîlillah" ifadesi kendisini Allah yoluna ve İslam'a adanmış hac yolcuları, askerler ve ilim için yola çıkan kişiler olarak yorumlanmıştır.

Zekât Kimlere Verilmez?

Zekât, hak etmeyenlere verildiği takdirde hem zekât ibadeti yerine getirilmemiş hem de zekâtın bireysel ve toplumsal faydaları gerçekleşmemiş olur. Bunun için dinimiz zekâtın verileceği yerler gibi asla verilmeyeceği yerleri de belirlemiştir. Bir kişi, çocuk ve torunlarına, eşine, anne ile babasına, nine ile dedesine zekât veremez. Çünkü Müslüman bu yakın akrabalarına bakmakla yükümlüdür. Ayrıca Peygamberimizin (s.a.v.) soyundan gelenlere, zenginlere ve İslam'a düşmanca davranan gayrimüslimlere de zekât verilmez.

Zekât Kimlere Farzdır?

Bir kişinin zekât vermekle yükümlü olması için kendisinde şu şartların bulunması gerekir:

- **Müslüman olmak:** Zekât bir ibadet olduğundan bir kişinin zekâtla yükümlü olabilmesi için öncelikle Müslüman olması gerekir.
- **Akıl sağlığı yerinde ve ergenlik çağına gelmiş olmak:** Hanefi mezhebine göre çocukların ve akıl hastalarının malına zekât düşmez. Şafiî mezhebine göre ise zekât verecek kadar mala sahip olan akıl sağlığı bozuk kişilerin ve çocukların zekâtlarını velileri veya vâsîleri onlar adına verirler.
- **Özgür olmak:** Özgür olmak, sahip olduğu mal üzerinde yeterli yetkiye ve o malı kullanma imkânına sahip olmak demektir. Bu imkândan yoksun olan kişi zekât vermekle yükümlü değildir.
- **Zengin olmak:** İslâm dinine göre zengin "temel ihtiyaçlarını karşılayıp borçlarını ödedikten sonra geriye kalan malı nisap miktarına ulaşan" kişidir. Bu özelliklere sahip olan kişi dinen zengin sayılır ve elindeki malın üzerinden bir yıl geçtikten sonra zekât vermekle yükümlü duruma gelir. Elinde nisap miktarı veya daha fazla malı olduğu halde, bu birikimi ancak borçlarının karşılığı olan kimse de zekât vermekle yükümlü değildir.

İNTERNET SİTELERİMİZ

Din Öğretimi Genel Müdürlüğü
dogm.meb.gov.tr

Din Öğretimi Portalı
dinogretimi.meb.gov.tr

DKAB Öğretmenleri
dkab.meb.gov.tr

İyi Örnekler
dinogretimiokullar.meb.gov.tr

DÖGM Materyal
dogm.eba.gov.tr

Hafızlık Yetiştirme ve Pekiştirme
hafiz.meb.gov.tr

Uluslararası Din Eğitimi Portalı
religiouseducation.meb.gov.tr

 [meb_dinogretimi](https://twitter.com/meb_dinogretimi)

Millî Eğitim Bakanlığı
Din Öğretimi Genel Müdürlüğü
Varlık Mah. Eşref Bitlis Cad. No10 P. Kodu 06170
Yenimahalle/ANKARA
0312 413 25 89 / 413 25 92 / 413 35 35
e-posta: dogm@meb.gov.tr

